

Jaarverslag 2022
Afvalsturing Friesland NV

Leeuwarden, 17 maart 2023

samen halen we alles eruit

Inhoudsopgave

Bericht van de raad van commissarissen aan de algemene vergadering	4
Samenstelling van de raad van commissarissen in 2022	7
Verslag van de directie	9
Juridische structuur Afvalsturing Friesland NV	28
Kerngegevens en kengetallen	29
Jaarrekening	30
Geconsolideerde balans per 31 december 2022 na resultaatbestemming	31
Geconsolideerde balans per 31 december 2022 na resultaatbestemming	32
Geconsolideerde winst- en verliesrekening 2022	33
Overzicht totaal resultaat	33
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2022	34
Toelichting op de geconsolideerde balans, de geconsolideerde winst- en verliesrekening en het geconsolideerd kasstroomoverzicht	35
Grondslagen voor de consolidatie	35
Algemene grondslagen voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening	36
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	37
Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	39
Grondslagen voor de opstelling van het geconsolideerd kasstroomoverzicht	40
Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde balans	41
Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde winst- en verliesrekening	46
Overige toelichtingen	48
Vennootschappelijke balans per 31 december 2022 na resultaatbestemming	49
Vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2022	51
Toelichting op de vennootschappelijke balans en winst- en verliesrekening	52
Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige balans	52
Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2022	56
Resultaatbestemming voorgaand boekjaar 2021	56
Toelichting op de onderscheiden posten van de winst- en verliesrekening	57
Ondertekening van de jaarrekening	58
Overige gegevens	59
Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat	59
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	60

Bericht van de raad van commissarissen aan de algemene vergadering

Jaarrekening

Hierbij bieden wij u het jaarverslag van Afvalsturing Friesland NV over 2022 aan. Deloitte Accountants heeft de jaarrekening gecontroleerd en zal deze van een controleverklaring voorzien. Deze verklaring is aan het eind van dit jaarverslag opgenomen. Wij hebben het jaarverslag 2022 in onze vergadering van 17 maart 2023 besproken. Deze bespreking is voorafgegaan door een overleg van de auditcommissie van onze raad van commissarissen met de directie. In dit overleg is gesproken over de belangrijkste bevindingen wat betreft de ontwikkeling en de kwaliteit van het resultaat, de ontwikkeling van de balansposten en de vermogenspositie, significante risico's en de betrouwbaarheid van de (administratieve) beheersorganisatie. Op basis van de opgestelde jaarstukken, het accountantsverslag en de toelichting van de directie heeft de auditcommissie positief aan onze raad geadviseerd over de jaarrekening 2022.

Toezicht

De raad van commissarissen heeft in het afgelopen jaar acht keer samen met de directie vergaderd. Na een reeks van digitaal gehouden vergaderingen vanwege de coronabeperkende maatregelen hebben we vanaf februari 2022 gelukkig steeds weer fysieke bijeenkomsten kunnen houden. Voorafgaand aan elke vergadering samen met de directie, hebben we als RvC buiten aanwezigheid van de directie met elkaar van gedachten gewisseld over relevante ontwikkelingen bij de vennootschap in relatie tot onze toezichthoudende rol.

Vast onderwerp van bespreking door onze raad en de directie zijn de stukken die in het kader van de planning- en controlcyclus worden opgesteld. In dat kader zijn het jaarplan 2022, het jaarverslag 2021, de begroting 2023 en de management-rapportages (over achtereenvolgens de eerste vier maanden en de eerste acht maanden van het verslagjaar) door onze raad met de directie besproken. Het jaarplan, het jaarverslag en de concept-begroting zijn vooraf onderwerp van bespreking geweest in het overleg van de auditcommissie en de directie, waarna door de auditcommissie een positief advies aan de raad van commissarissen over deze stukken is uitgebracht.

De remuneratiecommissie van onze raad heeft begin 2022 de doelstellingen van de bestuurder voor het verslagjaar vastgesteld en de door hem gerealiseerde doelstellingen over 2021 beoordeeld.

Wij zien het als een belangrijk onderdeel van onze toezichthoudende taak om de ontwikkelingen op het gebied van kwaliteit, arbeidsomstandigheden, veiligheid en milieu (KAVM) bij Omrin goed te blijven monitoren. De directie informeert ons in elke vergadering van onze raad over gemelde gevaarlijke situaties, ongevallen met en zonder verzuim en milieu-incidenten bij de uitvoering van de bedrijfsactiviteiten.

Het KAVM-jaarplan en de twee keer per jaar uitgebrachte KAVM-managementrapportages zijn onderwerp van bespreking in het overleg tussen de KAVM-commissie van onze raad en de KAVM-directievertegenwoordiger en de KAVM-concerncoördinator van Omrin. Verder worden de structurele maatregelen naar aanleiding van incidentmeldingen besproken. De commissarissen van de KAVM-commissie brengen verslag uit aan onze raad van het overleg, dat in het afgelopen jaar drie keer is gehouden.

Aan de in februari 2022 gehouden overlegvergadering van de bestuurder en de ondernemingsraad is namens onze raad deelgenomen door de heer Wigboldus.

In deze overlegvergadering, het zogenoemde artikel 24 WOR-overleg dat aan het begin van elk kalenderjaar wordt gehouden, worden de jaarplannen van de bedrijvengroepen besproken en komen belangrijke ontwikkelingen met betrekking tot de onderneming aan de orde.

In mei 2022 is het jaarlijkse informeel overleg tussen de ondernemingsraad en onze raad gehouden.

Daarin is met elkaar gesproken over onder andere de positionering van Omrin als aantrekkelijke werkgever in een steeds krappere wordende arbeidsmarkt, over het traject voor het op een hoger niveau brengen van de veiligheidsheidscultuur en over de samenwerking tussen de verschillende bedrijvengroepen.

Wij constateren met tevredenheid dat door de ondernemingsraad namens de medewerkers waardering is uitgesproken over de wijze waarop Omrin invulling geeft aan haar werkgeverschap.

In oktober 2022 heeft onze raad, samen met de raad van commissarissen van NV Fryslân Miljeu en de concerndirectie, bedrijfsdirecteuren en ondernemingsraad van Omrin, een werkbezoek aan het publieke afvalverwerkingsbedrijf Twence in Hengelo gebracht. We hebben ons tijdens dit bezoek uitgebreid laten informeren over de bedrijfsactiviteiten van Twence, in het bijzonder de vergisting van gft-afval en de CO₂-afvang uit rookgassen omdat die ook op onze strategische agenda staan. Het werkbezoek is gecombineerd met een bespreking van de actuele ontwikkelingen in de uitvoering van het verpakkingenbeleid in Nederland. Dit is gebeurd aan de hand van een presentatie door de directeur van het Afvalfonds Verpakkingen, mevrouw Klein Lankhorst.

Begin november 2022 vond het jaarlijkse informeel overleg tussen de bedrijfsdirecteuren van Omrin en onze raad plaats. In dit overleg is uitgebreid met elkaar van gedachten gewisseld over de actuele kansen en bedreigingen voor Omrin, als opmaat naar de begin 2023 af te ronden tussentijdse update van de strategische koers van Omrin voor de periode 2021-2024. In december 2022 en januari 2023 hebben we hier als RvC een vervolg aan gegeven door bespreking met de directie van de belangrijkste actuele strategische issues.

In de tweede helft van 2022 is uitvoerig gesproken over de hoogte van het verwerkingstarief van het huishoudelijk restafval in 2023 - in het licht van de sterke stijging van de energieopbrengsten - en over de beleidskaders voor vaststelling van dit tarief in relatie tot dividenduitkering. We zijn ingenomen met de constructieve discussie en de besluitvorming die hierover door de aandeelhouders heeft plaatsgevonden.

Andere onderwerpen die afgelopen jaar ter bespreking en besluitvorming in onze raad aan de orde zijn geweest, waren de afvalportefeuille van Omrin en de daarmee samenhangende sturing op de diverse afvalstromen, de mogelijkheden voor het afvangen en toepassen van CO₂ uit het verbrandingsproces bij de REC, de vervolgstappen om te komen tot realisatie van een digestaatverwerkingsinstallatie en de toetreding van de gemeente Aalsmeer tot Afvalsturing Friesland.

Verder zijn de resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek onder onze klant-gemeenten en de resultaten van het onderzoek naar de betrokkenheid van de medewerkers van Omrin aan ons gepresenteerd. Beide onderzoeken laten mooie uitkomsten zien en leveren aandachtspunten op waarmee verder aan de slag kan worden gegaan.

Samenstelling

Zoals ook vermeld in ons bericht in het jaarverslag over 2021, is mevrouw Vlietstra per 1 februari 2022 afgetreden als president-commissaris bij Afvalsturing Friesland vanwege het aflopen van haar maximale statutaire benoemingsperiode.

Op dezelfde datum is de heer Den Oudsten, overeenkomstig zijn benoeming door de raad van commissarissen, toegetreden als president-commissaris bij Afvalsturing Friesland.

Per 2 juni 2022 eindigde de eerste benoemingstermijn van vier jaar van de heer Hoogendoorn als lid van onze raad.

De algemene vergadering van Afvalsturing Friesland heeft op 22 april 2022 unaniem ingestemd met herbenoeming van de heer Hoogendoorn tot lid van onze raad voor een tweede aansluitende periode van vier jaar.

Per 1 januari 2022 is een wijziging van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek van kracht geworden, met als doel het evenwichtiger maken van de verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen in het bestuur en de raad van commissarissen van beursgenoteerde bedrijven en grote vennootschappen.

Voor Afvalsturing Friesland als grote vennootschap betekent dit dat de zogenoemde streefcijferregeling van toepassing is. Deze regeling houdt in dat streefcijfers moeten geformuleerd voor de verhouding tussen mannen en vrouwen in onder andere onze raad van commissarissen en moet worden aangegeven hoe dit zal worden gerealiseerd.

Onze raad bestaat aan het einde van het boekjaar 2022 uit twee vrouwen en vijf mannen.

Wij streven ernaar dat onze raad structureel uit tenminste drie vrouwelijke en tenminste drie mannelijke commissarissen bestaat. Dit betekent dat met inachtneming van ons rooster van aftreden, bij de invulling van de eerstvolgende vacatures (eind 2023 en eerste helft 2024) prioriteit zal worden gegeven aan het benoemen van vrouwen tot lid van onze raad van commissarissen. Voorzover het gaat om een vacature waarvoor een voordracht door de betreffende groep letteraandeelhouders moet worden gedaan, zullen deze letteraandeelhouders daarover worden geïnformeerd.

Ten slotte

We kijken vanuit onze toezichhoudende en adviserende rol terug op een jaar waarin Afvalsturing Friesland haar dienstverlening voor onze aandeelhoudende (samenwerkende) gemeenten op een hoog niveau invulling heeft gegeven en haar rol op het gebied van duurzaamheid en circulariteit verder heeft weten te versterken.

Graag spreken wij onze dank en waardering uit voor de inzet die de directie en medewerkers van Afvalsturing Friesland daar in het afgelopen jaar aan hebben geleverd.

De constructieve en stevig verankerde samenwerking met onze aandeelhouders biedt veel vertrouwen voor de toekomst, in de wetenschap dat er elk jaar weer nieuwe strategische, operationele en financiële uitdagingen voor ons bedrijf liggen.

Namens de raad van commissarissen,
P.E.J. den Oudsten, president-commissaris

Leeuwarden, 17 maart 2023

Samenstelling van de raad van commissarissen in 2022

mw. J.G. Vlietstra	president-commissaris, benoemd door de raad van commissarissen, lid sinds 1 februari 2013, herbenoemd per 1 februari 2017 met verlenging van de tweede termijn tot 1 februari 2022, tevens voorzitter van de remuneratiecommissie
dhr. P.E.J. den Oudsten	president-commissaris, benoemd door de raad van commissarissen, lid sinds 1 februari 2022, tevens voorzitter van de remuneratiecommissie
dhr. J.G. Bonnema	benoemd door de algemene vergadering overeenkomstig een daartoe bindende voordracht namens de aandeelhouders serie A, lid sinds 1 januari 2017, herbenoemd per 1 januari 2021, tevens lid van de auditcommissie
dhr. D. Hoogendoorn	benoemd door de algemene vergadering overeenkomstig een daartoe bindende voordracht namens de aandeelhouders serie A, lid sinds 2 juni 2018, herbenoemd per 2 juni 2022, tevens lid van de KAVM-commissie
mw. M.A.J. Jager-Wöltgens	benoemd door de algemene vergadering overeenkomstig een daartoe bindende voordracht namens de aandeelhouders serie A, lid sinds 1 mei 2016, herbenoemd per 1 mei 2020, tevens lid van de remuneratiecommissie en plv. voorzitter van de raad van commissarissen
dhr. R.A.M. Karsmakers	benoemd door de Raad van Commissarissen, lid sinds 1 december 2015, herbenoemd per 1 december 2019, tevens lid van de auditcommissie en de remuneratiecommissie
mw. B. Vlieger-Ruitenberg	benoemd door de algemene vergadering overeenkomstig een daartoe bindende voordracht namens de aandeelhouders serie B, lid sinds 1 januari 2016, herbenoemd per 1 januari 2020, tevens voorzitter van de auditcommissie
dhr. J.E. Wigboldus	benoemd door de raad van commissarissen overeenkomstig het versterkt aanbevelingsrecht van de ondernemingsraad, lid sinds 1 januari 2017, herbenoemd per 1 januari 2021, tevens lid van de KAVM-commissie

Inleiding

Met in het achterhoofd de twee jaren voor 2022, waarin de impact van de coronamaatregelen wereldwijd groot was maar de effecten daarvan voor de bedrijfsvoering van Afvalsturing Friesland uiteindelijk relatief beperkt bleven, laat het afgelopen jaar een heel ander beeld zien.

De ontwikkelingen op de energiemarkt - met soms grote nadelige gevolgen voor individuele burgers, organisatie en bedrijven - betekenden voor Afvalsturing Friesland een recordhoge opbrengst uit de energie die wij met het afval van onze aandeelhouders produceren.

Keerzijde is de hoge inflatie, die ook voor ons tot hoge kosten heeft geleid en nog steeds leidt. Dit vraagt - zeker met de onvoorspelbare ontwikkelingen op de energiemarkt - om blijvende scherpere in de kostenontwikkeling van Afvalsturing Friesland.

De bedrijfsvoering was in 2022 goed op orde en onze installaties hebben goed gefunctioneerd.

We hebben opnieuw een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan hergebruik, recycling en nuttige toepassing en daarmee onze aandeelhoudende (samenwerkende) gemeenten verder geholpen in het realiseren van de landelijke doelstellingen voor een circulaire economie.

Graag neem ik u in dit jaarverslag mee in een terugblik op 2022.

Beleidsontwikkelingen

In de Europese kaderrichtlijn afvalstoffen zijn regels opgenomen om te bepalen of een stof wel of geen afvalstof is. Stoffen die niet meer als afvalstof hoeven te worden aangemerkt omdat het producten zijn geworden, krijgen de 'einde-afvalstatus'. In de gewenste transitie naar een circulaire economie is er in toenemende mate belang bij het kunnen toepassen van reststromen als product die voorheen als afval werden beschouwd.

De Europese Commissie is in het afgelopen jaar van start gegaan met de ontwikkeling van EU-brede einde-afvalcriteria voor kunststofafval. Naar verwachting volgt in 2023 de ontwikkeling van vergelijkbare criteria voor textielafval en op een later moment van criteria voor andere afvalstromen.

In november heeft de Europese Commissie haar plannen gepresenteerd over de toekomst van verpakkingen, met een voorstel voor herziening van de Europese richtlijn verpakkingen en verpakkingsafval. Deze richtlijn is in Nederland geïmplementeerd in de Wet milieubeheer en het Besluit beheer verpakkingen.

Doel van deze herziening is het voorkomen van de productie van verpakkingsafval, het stimuleren van recycling van verpakkingsafval van hoge kwaliteit en tenslotte het realiseren van een goed functionerende markt voor secundaire grondstoffen door het gebruik van gerecyclede kunststoffen in verpakkingen te verhogen door middel van bindende streefcijfers.

Vanaf 2030 moeten alle verpakkingen zo ontworpen zijn dat ze volledig gerecycled kunnen worden.

In 2040 moet de hoeveelheid verpakkingsafval (door middel van hergebruik en recycling) met minimaal 15% worden gereduceerd ten opzichte van 2018. Verder komen er verplichte percentages gerecycled materiaal dat producenten in nieuwe kunststofverpakkingen moeten opnemen.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft aangekondigd dat de looptijd van het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2023 (LAP3) zal worden verlengd, met als streven om het daarvoor in de plaats komende Circulair Materialenplan (CMP) per 1 januari 2025 in werking te laten treden.

Doel van dit CMP is een beter op de transitie naar een circulaire economie toegesneden beleidskader, met meer aandacht voor preventie, hergebruik en recycling, een steviger juridische basis en meer ondersteuning voor bedrijven die technieken ontwikkelen voor hoogwaardige verwerking van producten en materialen.

In het CMP zal per materiaalstroom een ketenplan worden uitgewerkt (van de ontwerp- tot en met de afvalfase) en zal onderscheid worden gemaakt tussen hoogwaardige en laagwaardige vormen van recycling. De procedure voor het opstellen van het CMP is in mei 2022 van start gegaan.

In maart is de nieuwe versie van het Uitvoeringsprogramma Van Afval Naar Grondstof - Huishoudelijk Afval (VANG-HHA) gepubliceerd. Dit programma heeft als doel om de gemeenten te helpen bij het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval.

Om tot betere recycling te komen richt het Uitvoeringsprogramma VANG-HHA zich in de komende jaren op twee aspecten: het onverminderd blijven focussen op het nog beter scheiden van restafval (zodat nog meer waardevol recyclebaar materiaal uit het afval wordt gehaald) en het verbeteren van de kwaliteit van de ingezamelde deelstromen.

In het kader van de breed gedeelde behoefte aan concrete en tastbare doelen voor de transitie naar een circulaire economie, is in het afgelopen jaar het traject van start gegaan voor het opstellen van het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 (NPCE). In dit programma, dat begin 2023 is gepubliceerd en aan de Tweede Kamer is voorgelegd, zijn de overkoepelende richtinggevende nationale doelen voor realisatie van een circulaire economie opgenomen. Daarvoor is ook gebruik gemaakt van de input van de al langer actieve Transitieteams voor onder andere kunststoffen. Op verzoek van de Tweede Kamer is in het NPCE ook een nationale duurzame grondstoffen- en materialendoelstelling uitgewerkt. De concretisering in het NPCE moet bijdragen aan het versnellen en opschalen van de ingezette transitie die - overeenkomstig het rijksbrede programma 'Nederland circulair in 2050' - moet leiden tot 50% minder gebruik van primaire grondstoffen in 2030 en een volledig circulaire economie in Nederland in 2050. Het NPCE wordt een vervolg op het Uitvoeringsprogramma Circulaire economie 2020-2023. In samenhang hiermee is in december 2022 de Nationale Grondstoffenstrategie door het kabinet gepresenteerd. Belangrijk onderdeel hiervan is de rol van recycling en de circulaire economie. Deze strategie wordt in 2023 verder uitgewerkt.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) wordt als een belangrijk beleidsinstrument gezien in de overgang naar een circulaire economie. Door de rijksoverheid wordt ingezet op versterking en uitbreiding van de UPV. Als voor een bepaald product een UPV wordt ingevoerd, worden producenten en importeurs van dat product financieel en organisatorisch verantwoordelijk voor het afvalbeheer van dat product. In een UPV kunnen ook minimumdoelstellingen worden opgenomen voor bijvoorbeeld inzameling en recycling. In de meeste UPV-systemen is sprake van een zekere wederzijdse afhankelijkheid tussen gemeenten (vanuit hun zorgplicht en inzamelrol voor huishoudelijk afval) en producenten (die verantwoordelijk zijn voor hun product in het afval en gemeenten daarvoor een inzamelvergoeding geven). Gemeenten hebben in het afgelopen jaar aangedrongen op een grotere gemeentelijke rol bij de totstandkoming en implementatie van de UPV's. In december 2022 heeft een brede Kamermeerderheid aan de staatssecretaris van IenW verzocht om als onderdeel van de verbetervoorstellen voor de UPV, een voorstel te doen voor het verbeteren van de positie van gemeenten in UPV-systemen. Door gemeenten een formele rol in de UPV te geven, moeten gemeenten ervoor kunnen zorgen dat de verantwoordelijkheid en kosten voor afgedankte producten niet worden afgewenteld van producenten naar gemeenten en inwoners.

Voor de uitvoering van de UPV Verpakkingen zijn tussen de VNG (namens de gemeenten) en het Afvalfonds Verpakkingen (namens het verpakkend bedrijfsleven) afspraken gemaakt in de Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020-2029. Op grond van deze overeenkomst geldt voor gemeenten keuzevrijheid als het gaat om hun rol in de keten van inzameling tot en met recycling van kunststof verpakkingen en drankenkartons. Als gevolg van de eind 2022 afgelopen Raamovereenkomst Verpakkingen, moeten gemeenten vanaf 2023 kiezen voor het bronscheidingsmodel of het nascheidingsmodel. In het nascheidingsmodel is de gemeente alleen verantwoordelijk voor de inzameling en levert zij haar restafval aan bij een door Nedvang (de uitvoeringsorganisatie van het Afvalfonds Verpakkingen) gecontracteerde nascheider die zorgt voor nascheiding van het kunststof verpakkingafval. Het nascheidingsbedrijf kan - als samenwerkingsverband van gemeenten - ook uitvoering geven aan de op- en overslag, het transport, de sortering en de vermarkting en recycling van het kunststof verpakkingafval. Met ingang van 1 januari 2023 geldt de UPV Verpakkingen ook voor kunststof verpakkingen, drankenkartons en glazen verpakkingen van scholen, ziekenhuizen en bedrijven. In het voorjaar van 2022 konden deze partijen zich bij het Afvalfonds Verpakkingen aanmelden voor het - op kosten van het verpakkend bedrijfsleven - vanaf 2023 gescheiden laten inzamelen van deze afvalcomponenten.

Per 1 januari 2022 is de UPV voor matrassen in werking getreden. De invoering van de UPV voor textiel, die voor 1 januari 2023 gepland stond, is uitgesteld tot medio 2023.

De voorgenomen invoering van een statiegeldsysteem voor drankblikjes op 31 december 2022 was voor het Afvalfonds Verpakkingen aanleiding om te pleiten voor uitstel tot 1 april 2023, omdat een goed functionerend innamesysteem van drankblikjes meer voorbereidingstijd zou vergen. De door de staatssecretaris van IenW opgelegde dwangsommen om het Afvalfonds, producenten en importeurs te dwingen het systeem op de vastgelegde datum van 31 december 2022 in te voeren, leidde tot een procedure van het Afvalfonds Verpakkingen bij de voorzieningenrechter van de Raad van State.

De voorzieningenrechter stelde begin december vast dat het algemeen belang is gediend met een soepele landelijke invoering van het statiegeldsysteem en schorste om die reden de dwangsommen tot en met 31 maart 2023.

In 2021 was de regering bij motie door de Tweede Kamer verzocht om met de afvalsector tot afspraken te komen over een afbouwpad voor afvalverbrandingscapaciteit, in het licht van de circulaire economie en het terugdringen van de CO₂-emissies. Daarbij zou rekening moeten worden gehouden met de effecten op de gehele afvalketen, de werkgelegenheid, de duurzame energie en warmte die afvalenergiecentrales leveren en CO₂-reductie op Europees niveau. Overeenstemming over een afbouwscenario zou ruimte voor heroverweging van de importheffing op buitenlands restafval kunnen bieden, maar bleek niet haalbaar.

Op aandringen vanuit de Tweede Kamer heeft de staatssecretaris van IenW toegezegd de mogelijkheden te zullen verkennen voor het maken van maatwerkafspraken met individuele bedrijven die afvalenergiecentrales exploiteren.

Tegelijkertijd is vanuit de branche en door Kamerleden geconstateerd dat afvalenergiecentrales met hun energieproductie uit niet-recyclebaar afval duurzame en goedkopere alternatieven bieden voor fossiele brandstoffen.

In opdracht van het ministerie van IenW heeft adviesbureau RoyalHaskoningDHV onderzoek gedaan naar de toekomst van het storten van afval. In het daarover in oktober 2022 gepubliceerde rapport constateert het bureau dat storten de komende decennia, ook binnen een circulaire economie, een noodzakelijke verwijderingsroute blijft voor afvalstromen waarbij hergebruik en recycling niet wenselijk of niet mogelijk is. Met inachtneming van de nutsfunctie van storten wordt geadviseerd het bestaande moratorium op uitbreiding van stortcapaciteit (tijdelijk) te heroverwegen.

Het in 2020 gepubliceerde concept van het voorstel voor de Wet collectieve warmtevoorziening (Wcw) heeft ondermeer tot doel om de bereidheid om te investeren in duurzame collectieve warmte, te vergroten. Hierbij is insteek van de minister van Klimaat en Energie dat de publieke belangen bij collectieve warmtelevering optimaal moeten worden geborgd. De gemeenten worden in deze wet aangewezen als primair sturende partij om de lokale warmtetransitie te realiseren. Ter versterking van de publieke betrokkenheid en sturing wordt in de Wcw bepaald dat gemeenten alleen warmtebedrijven kunnen aanwijzen waarbij de infrastructuur in handen is van een of meer publieke partijen, of waarbij een of meer publieke partijen door hun belang in het warmtebedrijf doorslaggevende zeggenschap of de infrastructuur hebben. Inwerkingtreding van de Wcw staat voor medio 2024 gepland.

Marktontwikkelingen

Waar de afvalmarkt in 2020 en 2021 de soms grote gevolgen van de coronacrisis ondervond, stond het afgelopen jaar vooral in het teken van de impact van de oorlogssituatie in Oekraïne.

De tot ongekende hoogtes stijgende energieprijzen resulteerden bij veel recyclebedrijven tot grote kostenstijgingen, waardoor marktprijzen van recyclelaar en recyclingsactiviteiten onder druk kwamen te staan.

Deze situatie leidde er onder andere toe dat een van de grootste recyclers van papier en drankkartons haar recyclingsactiviteiten in de tweede helft van 2022 beëindigde, waardoor er nagenoeg geen recyclemogelijkheid voor de in Nederland nagescheiden drankkartons meer was. In overleg met Nedvang is de nascheiding van drankkartons in Nederland tijdelijk gestopt totdat Nedvang alternatieve recyclecapaciteit heeft gevonden (naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023). Zolang deze capaciteit niet beschikbaar is, worden de drankkartons verbrand.

Daar komt bij dat de recordhoge inflatie van het afgelopen jaar net als bij andere bedrijven tot een sterke stijging van de operationele kosten in de afvalsector heeft geleid.

Keerzijde van de fors gestegen energieprijzen is dat de energieproducerende afvalbedrijven hun omzet uit de afzet van energie in het afgelopen jaar substantieel hebben zien groeien.

Los van vorenstaande ontwikkelingen wordt op de afvalmarkt het effect van de in 2020 ingevoerde importheffing (het betalen van verbrandingsbelasting over afval dat uit het buitenland wordt geïmporteerd) geleidelijk steeds zichtbaarder door de dalende hoeveelheid geïmporteerd afval. Tegelijkertijd is sprake van een dalende hoeveelheid in Nederland vrijkomend afval. Dit betekent dat de verhouding tussen afvalaanbod en beschikbare verbrandingscapaciteit in Nederland onder druk komt te staan, met als gevolg een neerwaarts effect op de verbrandingsstarieven.

Met de voorgenomen overname van AEB Amsterdam (het afvalverwerkingsbedrijf van de gemeente Amsterdam) door afvalverwerker AVR, tekent zich een verdergaande privatisering op de afvalmarkt af.

Voor deze overname is begin 2022 toestemming gevraagd aan de Autoriteit Consument en Markt (ACM), waarna de ACM tot nader onderzoek heeft besloten. Als de ACM met de overname akkoord gaat, zullen drie publieke partijen met een eigen afvalenergiecentrale overblijven: Omrin, Twence en HVC. Deze drie partijen beschikken gezamenlijk nog over circa 25% van de landelijke afvalverbrandingscapaciteit.

Strategische koers Omrin 2021-2024 en tussentijdse update

In december 2020 is de strategie van Omrin voor de periode 2021-2024 vastgesteld.

Vanuit onze 'purpose' - het bouwen van circulaire (afval)ketens voor het welzijn van volgende generaties - wordt het bestaansrecht van Omrin en onze leidraad bij alles wat er in ons bedrijf gebeurt als volgt verwoord in:

- onze missie: het afvalbeleid van gemeenten uitvoeren via inzameling, verwerking en valorisatie van huishoudelijk afval op de meest duurzame wijze; en in
- onze visie:
 - innovatieve, meest duurzame afvalinzamelaar en verwerker (80% hergebruik in 2024) met een top-3 laag nettotarief en aantoonbare maatschappelijke meerwaarde;
 - regisseur van impactvolle circulaire ecosystemen;
 - aantrekkelijke werkgever.

Als publiek bedrijf blijven we bouwen aan onderscheidend vermogen met ons unieke concept ('bronscheiden waar het moet, nascheiden waar het kan' en het optimaal benutten van onze innovatieve installaties) en met het versterken van onze proactieve rol in de transitie naar een circulaire economie (samenwerking met ketenpartners, het bouwen van ecosystemen en het participeren in communities).

We geven dit vanuit een integrale circulaire visie invulling, waarbij naast het sluiten van grondstofketens en de productie van duurzame energie ook biodiversiteit en inclusiviteit belangrijke pijlers onder ons concept zijn. Hierbij hanteren we de volgende strategische uitgangspunten:

- Omrin kiest voor een publiek profiel;
- Omrin is en blijft als totaaloplosser de gehele afvalketen van huishoudelijk restafval bestrijken;
- Omrin neemt de regierol in de transitie naar een circulaire economie;
- Omrin verricht commerciële activiteiten ter ondersteuning c.q. versterking van de nutstaken;
- Omrin zoekt de balans tussen circulaire bedrijfsvoering, service en kosten;
- Omrin voert een financieel solide beleid;
- Omrin is een aantrekkelijke werkgever;
- Omrin zorgt voor meerwaarde voor de omgeving.

Bij het uitvoeren van de strategie hebben ook in het afgelopen jaar de volgende doelen centraal gestaan:

- a. we gaan voor tevreden klanten: goede service, lage kosten en uitstekende dienstverlening;
- b. we zetten in op het maximaal terugwinnen van grondstoffen en duurzame energie uit afval: door innovatie, door verbetering van voor- en nascheiding en door het aangaan van nieuwe samenwerkingen;
- c. we gaan voor circulaire bedrijfsvoering: volledig duurzaam transport, meer biodiversiteit op onze bedrijfslocaties en circulaire inkoop;
- d. we handelen overeenkomstig onze kernwaarden: innovatief, klantgericht, verantwoordelijk, verbindend en professioneel;
- e. we gaan voor een optimale benutting van onze installaties: de scheidings- en bewerkingsinstallatie (SBI), de kunststoffensorteerinstallatie (KSI) en de reststoffenenergiecentrale (REC).

In november 2022 zijn we van start gegaan met de tussentijdse update van de strategie 2021-2024. We hebben eerst de externe en interne ontwikkelingen met een mogelijke impact op onze eind 2020 vastgestelde strategie en de voortgang van het realiseren van de hiervoor genoemde doelstellingen in kaart gebracht.

In een gezamenlijk overleg van de concerndirectie, bedrijfsdirecteuren en leden van de raad van commissarissen van Afvalsturing Friesland zijn de actuele kansen en bedreigingen voor Omrin verder met elkaar verkend.

In twee vervolgsessies met de raad van commissarissen zijn strategische issues geïnventariseerd die in de strategiejaren 2023 en 2024 relevant voor Omrin zullen of kunnen zijn. Voorbeelden daarvan zijn de ontwikkelingen op het gebied van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, de positie van Omrin als aantrekkelijk werkgever op een krappere wordende arbeidsmarkt, vollast van de installaties en het (verder) reduceren en/of beprijzen van CO₂.

Het traject van de tussentijdse update is in februari 2023 afgerond met een gezamenlijke afsluitende bespreking van de strategische issues door de raad van commissarissen van Afvalsturing Friesland, de raad van commissarissen van Fryslân Miljeu, de concerndirectie en de bedrijfsdirecteuren.

Wat betreft de realisatie van onze strategische doelstellingen is de conclusie dat Omrin op koers ligt, met inachtneming van extra inspanningen op enkele specifieke subdoelstellingen.

We dragen substantieel bij aan het transitieproces naar meer hergebruik en recycling en meer duurzaam geproduceerde energie. Om deze bijdrage verder te vergroten streven we samen met onze aandeelhouders naar een optimale combinatie van systemen en gedragsbeïnvloeding als het gaat om scheiding aan de bron en de inzet van up-to-date techniek en moderne installaties in het vervolgtraject.

Omrin is niet enkel een nascheidingsbedrijf, maar geeft invulling aan de gehele keten van be- en verwerking van bron- en nagescheiden afval. Het resultaat daarvan blijkt uit het steeds hogere (kwantitatieve en kwalitatieve) niveau van hergebruik, recycling en nuttige toepassing dat wij weten te realiseren.

Publieke samenwerking

De dienstverlening van Afvalsturing Friesland aan de bij haar aangesloten (samenwerkende) gemeenten is tweeledig. In de eerste plaats zorgt ons bedrijf voor het duurzaam overslaan, transporteren en be- en verwerken van het huishoudelijk afval, uitgaande van maximale scheiding, hergebruik en recycling. Daarnaast zijn wij kennispartner voor de gemeenten bij het realiseren van het VANG-beleid, waarin meer scheiding, minder huishoudelijk restafval en kwaliteitsverbetering van de gescheiden ingezamelde deelstromen centraal staat.

Samen met onze aandeelhouders hebben we in het afgelopen jaar verdere stappen gezet in ons streven om in 2024 een niveau van tenminste 80% hergebruik en recycling (door de combinatie van bron- en nascheiding) te realiseren, waarbij 53% van het aangeboden restafval (door middel van nascheiding) wordt gerecycled.

Met ingang van 1 januari 2022 is de groep (samenwerkende) gemeenten die aandelen in Afvalsturing Friesland houden, uitgebreid met de gemeenten Groningen, Het Hogeland en Westerkwartier die vanaf die datum hun huishoudelijk afval ter be- en verwerking aan Afvalsturing Friesland leveren.

Eind 2022 zijn de overeenkomsten afgerond tussen de gemeente Aalsmeer en Afvalsturing Friesland voor de logistiek, de levering en de be- en verwerking van het door deze gemeente vanaf 1 januari 2023 geleverde huishoudelijk afval. Dit in combinatie met het aandeelhouderschap van Aalsmeer in Afvalsturing Friesland, waarmee in december door de Algemene Vergadering is ingestemd.

De overstap van de gemeente Aalsmeer naar Omrin vloeit voort uit het eind 2022 afgelopen verwerkingscontract tussen AEB Amsterdam en Aalsmeer en de keuze van deze gemeente voor nascheiding in combinatie met de meerwaarde die samenwerking met Omrin voor haar biedt.

Eind 2019 is het commerciële afvalverwerkingsbedrijf AVR een juridische procedure gestart tegen de (samenwerkende) gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk, overheidsbedrijf Irado en Afvalsturing Friesland.

Aanleiding voor deze procedure was de opdracht van deze drie BAR-gemeenten aan Irado tot het (laten) verwerken van hun huishoudelijk restafval en het door Irado (als aandeelhouder van Afvalsturing Friesland) aan Afvalsturing opdragen van de verwerking van het huishoudelijk restafval van de BAR-gemeenten.

Zowel de samenwerking tussen de BAR-gemeenten en Irado als de samenwerking tussen Irado en Afvalsturing Friesland is gebaseerd op de wettelijk toegestane uitzondering op de aanbestedingsplicht in de vorm van quasi-inbesteding.

AVR claimt dat deze verwerkingsopdrachten hadden moeten worden aanbesteed.

Na een voor AVR negatief oordeel van de voorzieningenrechter en daarna van de rechtbank, is in 2021 door AVR hoger beroep bij het gerechtshof Den Haag ingesteld. In het afgelopen jaar zijn tal van stukken in deze procedure uitgewisseld en is deze zaak uitgebreid behandeld in een zitting van het hof. De in het vorige jaarverslag uitgesproken verwachting van een uitspraak in dit hoger beroep in de tweede helft van 2022 werd niet waargemaakt. Naar het zich nu laat aanzien zal op z'n vroegst in maart 2023 uitspraak worden gedaan.

In juni 2021 had de gemeenteraad van Smallingerland een motie aangenomen waarin het college van B&W werd verzocht om een vergelijking op duurzaamheids- en financiële aspecten te maken tussen HVC (het overheidsbedrijf dat al een aantal jaren het huishoudelijk afval van de gemeente Smallingerland verwerkt) en Omrin.

Naar aanleiding daarvan hebben wij de gemeenteraad in het najaar van 2021 geïnformeerd over de duurzaamheidsvoordelen en financiële voordelen bij een keuze voor Omrin ten opzichte van HVC. In november 2022 hebben wij gebruik gemaakt van de ons geboden mogelijkheid om in een 'ronde tafel'-bijeenkomst van de gemeenteraad van Smallingerland de door ons geschetste meerwaarde van samenwerking met Omrin toe te lichten. Dit heeft niet geleid tot een inhoudelijk debat in de gemeenteraad noch tot een (toekomstige) keuze voor Omrin.

Na een langdurig traject van besprekingen is eind 2022 overeenstemming tussen Afvalsturing Friesland en Nedvang bereikt over de (financiële) voorwaarden van samenwerking in het traject van inzameling, nascheiding, sortering en vermarkting van het kunststof verpakkingsafval en drankenkartons. Dit betekent dat de bij ons aangesloten (samenwerkende) gemeenten die het kunststof verpakkingsafval en drankenkartons uit hun huishoudelijk restafval laten nascheiden, vanaf 1 januari 2023 kiezen voor het eerdergenoemde nascheidingsmodel en rechtstreeks van Nedvang een inzamelingsvergoeding ontvangen.

Ons bedrijf ontvangt van Nedvang een vergoeding voor de nascheiding en sortering van het kunststof verpakkingsafval en drankenkartons. Wat betreft de vermarkting wordt 2023 een overgangsjaar waarin met Nedvang wordt samengewerkt. Vanaf 2024 wordt de vermarkting volledig door Nedvang uitgevoerd.

De gemaakte afspraken worden begin 2023 uitgewerkt in een overeenkomst tussen Afvalsturing Friesland en Nedvang.

Door extern bureau Integron is in maart/april 2022 een nieuw klanttevredenheidsonderzoek onder de ambtelijke contactpersonen en bestuurlijke vertegenwoordigers van onze klant-gemeenten gehouden. Met een respons van 76% was sprake van een zeer representatieve deelname.

In het onderzoek werd gewerkt met een zogenoemde 'net promotor score' (NPS), waarmee tot uitdrukking wordt gebracht in hoeverre Omrin door haar klant-gemeenten wordt aanbevolen aan relaties en andere gemeenten.

Met een NPS van +61 (als einduitkomst van de scores voor promotors, passives en detractors) behaalde Omrin een bijzonder mooi resultaat, ook in vergelijking met andere publieke bedrijven in de branche met een NPS-gemiddelde van +20.

Omrin scoorde een 8,22 als gemiddelde klanttevredenheid, als uitkomst van de scores op het gebied van onder andere samenwerking met de contactpersoon, de kwaliteit van de verwerking van het afval en het meedenken over strategische en operationele uitdagingen.

Ook op de onderdelen die wat lager scoorden (klachtafhandeling en informatievoorziening) wordt de tevredenheid nog steeds met een mooie 7,5 als gemiddelde beoordeeld, maar Omrin streeft op deze onderdelen in samenspraak met de gemeenten wel naar hogere waardering.

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 hebben wij de nieuwe gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders van de bij ons aangesloten gemeenten uitgenodigd voor een nadere kennismaking. Dit door middel van een keuze uit een presentatie en rondleiding op ons Ecopark De Wierde en/of bij de REC of door middel van een presentatie bij de gemeente.

De veranderde samenstelling in veel colleges heeft tot een behoorlijke wijziging van de samenstelling van onze algemene vergadering geleid. Door middel van een introductiebijeenkomst in november 2022 hebben wij de nieuwe bestuurlijke vertegenwoordigers de gelegenheid geboden voor een nadere kennismaking met Omrin via een presentatie en gedachtenwisseling en door middel van een rondleiding op Ecopark De Wierde.

Duurzame ambities en resultaten

Omrin wil actief bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (de SDG's: de Sustainable Development Goals). Deze duurzaamheidsdoelen moeten ervoor zorgen dat onze wereld in 2030 een eerlijke, gezonde en veilige plek is om te leven.

De door Omrin geadopteerde duurzaamheidsdoelen vormen ons kompas voor de toekomst. Dit krijgt invulling door deze doelen te integreren in ons beleid en onze bedrijfsactiviteiten en deze te koppelen aan onze strategische keuzes. We hebben ons met name verbonden aan de volgende SDG's:

- betaalbare en duurzame energie (doel 7);
- eerlijk werk en economische groei (doel 8);
- industrie, innovatie en infrastructuur (doel 9);
- duurzame steden en gemeenschappen (doel 11);
- verantwoorde consumptie en productie (doel 12);
- leven in het water (doel 14);
- leven op het land (doel 15);
- partnerschappen om doelstellingen te bereiken (doel 17).

In het voorjaar van 2022 zijn in de gemeenten Harlingen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland en Waadhoeke zeer geslaagde Himmelwiken georganiseerd. In dit project zetten leerlingen van de deelnemende basisscholen zich in voor het inzamelen van zwerfafval, waarmee wordt bijgedragen aan (bewustwording van) een schonere leefomgeving. In totaal hebben ruim 8880 leerlingen van 92 basisscholen hieraan deelgenomen. Verder zijn door Omrin gedurende het afgelopen jaar in totaal zo'n 100 gastlessen over (zwerf)afval, het scheiden van afval en recycling verzorgd voor meer dan 3000 leerlingen op een groot aantal basisscholen. Deze lessen leveren veel interactie en betrokkenheid op.

In 2022 is 74% van het huishoudelijk afval van onze gemeenten gescheiden (in 2021 was dat 71%; deze percentages zijn gebaseerd op de cijfers van bronscheiding in de Friese gemeenten en de cijfers van nascheiding van alle gemeenten die hun afval bij Omrin laten nascheiden). De hoeveelheid na bron- en nascheiding resterend brandbaar residu bedroeg in 2022 102 kilogram per inwoner (in 2021: 125 kilogram per inwoner).

In het afgelopen jaar is ons rijdend materieel waarmee het transport van afval naar onze be- en verwerkingslocaties wordt uitgevoerd, verder uitgebreid met wagens die op groengas rijden. Zo zijn twee in onze branche unieke combinaties van een trekker op groengas met een walking floor-trailer (zelfflosser) in gebruik genomen. Inmiddels rijdt ons gehele wagenpark voor het afvaltransport op groengas dat op Ecopark De Wierde uit het afval wordt geproduceerd en wordt voor die wagens dus geen gebruik meer gemaakt van fossiele brandstoffen. Ook bij vervanging en uitbreiding van het materieel dat voor de operationele activiteiten op Ecopark De Wierde wordt ingezet (zoals heftrucks), is toepassing van groengas of elektriciteit als brandstof het uitgangspunt.

Omrin heeft ook in het afgelopen jaar een grote bijdrage geleverd aan de productie van duurzame energie uit afval in de vorm van gas, stoom en elektriciteit.

Uit de organische fractie is in 2022 onder andere een hoeveelheid van circa 17,5 miljoen m³ biogas geproduceerd (in 2021: 12,7 miljoen m³).

Dit biogas is, samen met het stortgas uit onze afvalberging, deels omgezet in elektriciteit (via WKK's) dat met name is ingezet voor eigen gebruik op Ecopark De Wierde.

Het grootste gedeelte van het geproduceerde biogas is opgewerkt tot ruim 1,3 miljoen m³ biomethaan en meer dan 8,7 miljoen m³ groengas (in 2021 ruim 0,9 miljoen m³ biomethaan en ruim 6,7 miljoen m³ groengas). Het biomethaan wordt geleverd aan het eigen tankstation om te worden ingezet als brandstof voor het rijdend materieel en het groengas wordt ingevoerd op het aardgasnet. Omrin voedt het regionale net in Heerenveen voor circa 50%.

Het meeste ingevoede gas is door middel van garanties van oorsprong (GvO's) ingezet als brandstof in het wegverkeer.

De vorenstaande productiecijfers onderstrepen de ontwikkeling die Omrin in relatief korte tijd heeft doorgemaakt als producent van duurzame energie. Voor 2023 voorzien we een verdere stijging van de hoeveelheid groengas die we uit het afval produceren van 20% tot 25%.

Door verbranding van het niet-herbruikbare brandbaar restafval in de REC hebben wij in 2022 bijna 126.000 MWh elektriciteit (dit komt overeen met 66.648 MWh aan groene stroom) en ruim 518.000 MWh aan nuttige warmte in de vorm van stoom geproduceerd (in 2021: respectievelijk ruim 126.000 MWh elektriciteit en circa 483.000 MWh stoom).

Er zijn nieuwe investeringsprojecten in voorbereiding waarmee de productie van duurzame energie uit afval verder zal worden vergroot. Dit betreft een installatie voor de verwerking van digestaat (de overblijvende reststroom bij de vergisting van het nagescheiden organisch afval) en een installatie voor het vergisten van het gft-afval (waarvan de verwerking tot nu toe is uitbesteed). De voorbereidingen hiervoor hebben in het afgelopen jaar een vervolg gekregen. Mede afhankelijk van het verloop van de vergunningtrajecten, zal eind 2023 c.q. in de eerste helft van 2024 definitieve besluitvorming over deze projecten plaatsvinden.

Een van de pijlers van de integrale circulaire aanpak van Omrin is biodiversiteit, omdat een circulaire samenleving niet zonder biodiversiteit kan. Dit krijgt het meest prominent invulling op Ecopark De Wierde, naast onze inspanningen op dit gebied op onze andere bedrijfslocaties.

In april 2022 is samen met de aanwezige bestuurlijke vertegenwoordigers van onze aandeelhouders een muurschildering van 3 meter hoog en 40 meter breed onthuld bij de ingang van De Wierde. Deze schildering is gemaakt door het internationale kunstenaarscollectief Writer's Block en symboliseert de actieve rol van Omrin in het stimuleren van biodiversiteit en het bouwen van circulaire afvalketens voor het welzijn van volgende generaties.

Onze inzet voor biodiversiteit wordt vooral zichtbaar in de inrichting en het onderhoud van Ecopark De Wierde, met een ecopad, vlinder hop-over, faunapassage, bijenhotel, vogelnestgelegenheden, reptielentunnel, aangepast maaibeheer, duurzame walbeschoeiing, grastegels voor parkeerplekken en begrazing van het afgewerkte stortplaatsgedeelte door schapen (in samenwerking met de plaatselijke biologische zuivelboerderij).

Het voor de toekomstige ontwikkeling van Ecopark De Wierde ontwikkelde plan voor het landelijke programma 'Werklandschappen van de toekomst' is, samen met de plannen voor negen andere bedrijventerreinen in Nederland, geselecteerd voor een subsidieaanvraag bij het Nationaal Groeifonds. In het programma staat de transformatie naar groene, gezonde, energie-efficiënte en klimaatbestendige werklandschappen centraal. In het afgelopen jaar is aan het programma als geheel onder voorbehoud een subsidie toegekend; het bedrag en de voorwaarden zijn nog onderwerp van bespreking op landelijk en provinciaal niveau.

Uitgangspunt voor Omrin bij het ontwikkelen van Ecopark De Wierde tot werklandschap van de toekomst, uitgaande van haar rol van grondstoffenproducent voor hoogwaardig hergebruik van afval, is onder andere het realiseren van een locatie die tenminste energieneutraal is, de hotspot voor biodiversiteit van Noord-Nederland is, een voorbeeldfunctie voor circulair bouwen heeft, past in de omgeving en klimaatadaptief is.

Voor deze transitie wordt ook regionaal samengewerkt in het project Circulaire Bedrijventerreinen onder begeleiding van de Vereniging Circulair Friesland.

Afgelopen jaar is - op initiatief van Omrin en sc Heerenveen - de Stichting Samen Circulair Heerenveen opgericht. Doel van deze stichting is het uitdragen, stimuleren en concretiseren van de circulaire economie in Noord-Nederland. Sc Heerenveen biedt daarvoor een passend podium vanwege de aanwezige netwerken en als plek waar duurzame passies samenkomen, naast haar

eigen ambitie om de duurzaamste voetbalclub van Nederland te worden. De stichting werkt samen met onder andere de Vereniging Circulair Friesland en Freonen fan Fossylfrij Fryslân.

Diverse delegaties en groepen hebben zich in het afgelopen jaar op Ecopark De Wierde laten informeren over ons duurzame be- en verwerkingsconcept en onze circulaire ambities en prestaties.

Zo kregen wij bezoek van de minister van Duurzaamheid en Milieu van Singapore, van een delegatie van Provinciale Staten van de provincie Overijssel, van een delegatie van het CDA uit de Tweede Kamer en van Provinciale Staten van Friesland, en van gemeenteraden van diverse aandeelhoudende gemeenten.

Verder heeft een afvaardiging van directeurs van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een werkbezoek aan Ecopark De Wierde gebracht.

Vanuit het Aansluitingsnetwerk VO-HO zijn docenten van het voortgezet onderwijs bij ons bedrijf op bezoek geweest. Achterliggend doel vanuit dit netwerk is het sterker betrekken van docenten bij de mogelijkheden die samenwerking met duurzame en circulaire bedrijven biedt.

Daarnaast hebben wij in 2022 weer gemeenteraadsleden, gemeenteambtenaren en groepen geïnteresseerde burgers op Ecopark De Wierde mogen ontvangen.

Samen met Thomas Rau, voorloper in de internationale discussie over duurzaamheid en grondstoffenschaarste, hebben wij voor een uitverkochte zaal in Theater Sneek een interactief college over de route naar een circulaire samenleving verzorgd.

Ook is ons vanwege de prominente rol van Omrin op het gebied van duurzaamheid en circulariteit een platform geboden in het livestream-programma 'Einde van afval' in debatcentrum De Balie in Amsterdam, met als tafelgasten onder andere Jacqueline Cramer (oud-minister van VROM en nu onder andere regisseur circulaire economie) en Hester Klein Lankhorst (directeur Afvalfonds). Omrin is hierbij gepresenteerd als koploper met een landelijke voorbeeldfunctie.

Overslag en transport

De begin 2022 gestarte levering van het huishoudelijk afval door de gemeenten Groningen, Het Hogeland en Westerkwartier ging samen met een uitdagende logistieke uitbreiding van het afvaltransport en daarop afgestemde planning en sturing.

Voorafgaand aan dit transport wordt het in deze drie gemeenten ingezamelde afval overgeslagen in de gemeente Groningen. Voor deze overslag is vanaf 1 januari 2022 eerst gebruik gemaakt van een tijdelijke overslaglocatie, als overbrugging naar de ingebruikname van een nieuwe overslaghal.

De nieuwe hal bestaat voor een deel uit herbruikbare onderdelen van een overslaghal die elders in Nederland in gebruik is geweest. Ook voor andere materialen, zoals het beton en asfalt, is gebruik gemaakt van gerecyclede en recyclebare grondstoffen.

De nieuwe overslaghal in de gemeente Groningen is in oktober 2022 officieel in gebruik genomen.

In april van het afgelopen jaar is begonnen met herbouw van de overslaghal in Leeuwarden, die in 2021 door brand was verwoest. Tijdens deze werkzaamheden konden de activiteiten op deze locatie, onder strakke regulering van de vele verkeersbewegingen op de milieustraat en bij de overslag, grotendeels ongehinderd worden gecontinueerd. De herbouwde hal is begin 2023 in gebruik genomen.

Het in 2022 voortgezette haalbaarheidsonderzoek naar afvaltransport over water zal in 2023 worden afgerond. De resultaten van dit onderzoek moeten uitwijzen of transport van het afval uit het werkgebied van onze aandeelhouder Irado per schip (met gebruikmaking van groengas als brandstof) naar Ecopark De Wierde haalbaar en rendabel is.

Bedrijfsvoering Ecopark De Wierde

Op Ecopark De Wierde worden alle bedrijfsactiviteiten uitgevoerd die te maken hebben met het scheiden en bewerken van recyclebare afvalstromen tot secundaire grondstoffen, het vergisten van organisch afval tot biogas, de productie van groengas en het sorteren van afval.

Op dit moment zitten we in de laatste fase van het traject voor het verkrijgen van een revisievergunning voor de gehele bedrijfslocatie. Naast de hiermee beoogde actualisering omvat de aanvraag:

- de uitbreiding van het bedrijfsterrein in oostelijke richting (met name bedoeld voor opslag van afvalstoffen en voor het opstellen van containers);
- de verhoging van de stortplaats van 24 naar 29 meter (met als doel het verkrijgen van meer grondoppervlak voor andere bedrijfsactiviteiten, zonder dat sprake is van uitbreiding van de totaal vergunde stortcapaciteit).

Een uitgebreide inspectieronde van de Friese omgevingsdienst FUMO op Ecopark De Wierde in het voorjaar van 2022 bevestigde dat onze bedrijfsvoering vanuit vergunningtechnisch oogpunt goed op orde is.

In lijn met onze planning is de verwerkingscapaciteit van de nascheidingsinstallatie verder vergroot van circa 260.000 ton in 2021 naar ruim 280.000 ton in het afgelopen jaar. In de installatie zijn een aantal onderdelen vervangen, waaronder transportbanden, de blikmagneet, de non-ferro scheidert en stijfzifters waarmee folies uit het afval worden gehaald.

Mede door deze aanpassingen worden de technische prestaties van de nascheidingsinstallatie verder verbeterd.

De in 2021 gerealiseerde uitbreiding van de nascheidingsinstallatie met de in Nederland unieke Dano-trommel heeft de aanloopproblemen in de opstartfase achter zich gelaten en is in het afgelopen jaar steeds beter gaan functioneren. Deze uitbreiding maakt het mogelijk om meer organisch materiaal uit het huishoudelijk restafval te halen (met name luierafval en niet-herbruikbaar papierafval) die vervolgens kan worden vergist. Dit resulteert in een grotere hoeveelheid groengas.

In het verslagjaar zijn we gestart met het project waarbij we onderzoek doen naar de mogelijkheden om nog meer kunststoffen uit het nagescheiden restafval te halen, door verdergaande optimalisatie en aanpassing van scheidingsprocessen in de nascheidingsinstallatie en de Dano-trommel.

De drie vergistingsreactoren hebben het afgelopen jaar goed gefunctioneerd. Verbeteringen in het procestechnologisch beheer, technische aanpassingen en organisatorische wijzigingen in de aansturing hebben in belangrijke mate bijgedragen aan het oplossen van de verstoringen in het vergistingsproces in voorgaande jaren.

Omdat een steeds grotere hoeveelheid huishoudelijk restafval door ons wordt nagescheiden, neemt ook de nagescheiden hoeveelheid te vergisten organisch afval toe. Bovendien stijgt deze hoeveelheid nog verder door het implementeren van extra nascheidingsstappen via de Dano-trommel. Daarom is uitbreiding van de drie vergistingsreactoren met een vierde reactor in voorbereiding. Na het verkrijgen van de hiervoor genoemde revisievergunning zal dit een concreet vervolg krijgen.

Begin 2022 is de revisie van de twee installaties voor warmtekrachtkoppeling (wkk) afgerond. De wkk-motoren werken op het uit het afval geproduceerde groengas en produceren zowel warmte als elektriciteit. De elektriciteit wordt geleverd aan de nascheidings- en vergistingsinstallatie en de warmte wordt benut in het vergistingsproces.

Omrin heeft door de inzet van de nascheidings- en vergistingsinstallatie in het verslagjaar in totaal 43,7% recyclebare en nuttig toepasbare deelstromen uit het huishoudelijk restafval gehaald (in 2021: 35,3%). Met deze installatie worden kunststof verpakkingsafval, drankkartons, minerale stromen, metalen en organisch materiaal gescheiden. Uit de organische natte fractie wordt vervolgens biogas gewonnen en wordt een deel van het residu als biobrandstof ingezet in de energiesector.

Het percentage nagescheiden drankkartons is het afgelopen jaar licht gedaald als gevolg van het eerder genoemde wegvallen van de recyclecapaciteit voor de Nederland vrijkomende drankkartons, waardoor Omrin de nascheiding hiervan noodgedwongen tijdelijk heeft moeten stoppen.

Aangrenzend aan ons bedrijfsterrein Ecopark De Wierde staat de door Afvalsturing Friesland, HVC en Midwaste gezamenlijk geëxploiteerde kunststoffsorteerinstallatie (KSI), die in april 2022 haar vijfjarig bestaan mocht vieren.

In de KSI worden de nagescheiden kunststoffen en drankkartons en de brongescheiden kunststofstromen gesorteerd in kunststof monostromen. Deze monostromen worden zoveel mogelijk als grondstof afgezet voor de productie van nieuwe kunststof producten. Ook in 2022 heeft de KSI de capaciteit van haar installatie zonder noemenswaardige storingen goed weten te benutten bij het sorteren van het aangeleverde kunststof verpakkingsafval in PET-flessen, polyethyleen (PE), polypropyleen (PP), folies, mix-kunststoffen, non-ferro (aluminium), fijn ijzer, metalen, tetra (drankkartons), PET-schalen en een residu-stroom (grof, middel en fijn). Van deze residu-stroom wordt het fijne residu door Omrin vergist en worden de overige twee fracties verbrand.

Per saldo heeft de KSI in het afgelopen jaar in totaal bijna 74.000 ton aan input verwerkt. In het hiervoor genoemde project voor optimalisering van het nagescheiden en sorteren van kunststof verpakkingsafval wordt ook door de KSI geparticipeerd.

In de Wet milieubeheer is de zogenoemde afvalhiërarchie vastgelegd, die in het Landelijk Afvalbeheerplan verder is uitgewerkt. Binnen deze hiërarchie voor het beheer van afvalstoffen is het storten van afval waarvoor geen betere be- of verwerkingsmogelijkheid beschikbaar is, de laatste stap.

Op Ecopark De Wierde beschikken wij over een stortplaats waarmee wij binnen de hiervoor genoemde beleidskaders voor afvalbeheer een passende en verantwoorde oplossing bieden voor onder andere asbesthoudend afval, grondreinigingsresiduen en verontreinigde grond en bagger. De hoeveelheid in het verslagjaar op Ecopark De Wierde gestort afval is - passend in ons beleid - in het afgelopen jaar licht gedaald ten opzichte van 2021.

Bedrijfsvoering REC Harlingen

Alle brandbaar afval dat niet kan worden benut als (recyclebare) grondstof en niet geschikt is voor de productie van groengas, wordt in de REC door verbranding omgezet in energie in de vorm van stoom en elektriciteit. De stoom wordt aan het naburige zoutproductiebedrijf Frisia geleverd en de via turbines geproduceerde elektriciteit wordt via het openbaar net afgezet.

In totaal is in 2022 bijna 270.000 ton afval in de REC verwerkt.

Eind 2022 hebben we in samenwerking met het naastgelegen bedrijf Damen Shiprepair een aftakking van het bestaande warmtenet tussen de REC en Frisia gerealiseerd. Damen gebruikt de geleverde restwarmte van de REC na omzetting in warme lucht voor het verwarmen van haar scheepshal van ruim 30 meter hoog en bijna 90 meter lang. Hiermee wordt minimaal 8400 liter fossiele brandstof per week bespaard.

Evenals in voorgaande jaren is de REC ook in het voorjaar van 2022 een aantal weken uit bedrijf geweest voor het uitvoeren van gepland grootschalig onderhoud.

Tijdens deze stop, waarbij ruim 400 externe vakmensen betrokken waren, heeft duurzaamheid concrete invulling gekregen door zoveel mogelijk gebruik te maken van machines en apparaten die elektrisch worden aangedreven (variërend van generatoren en pompen tot hoogwerkers en reinigingsinstallaties) en LED-lichtinstallaties. Mede door de zorgvuldige voorbereiding en het consequent (toezien op het) naleven van de veiligheidsvoorschriften hebben zich tijdens de werkzaamheden geen noemenswaardige incidenten of ongevallen voorgedaan.

De REC heeft in het afgelopen jaar drie keer korte tijd ongepland stilgelegen: twee keer vanwege een stoomlekkage en één keer noodgedwongen door een grote stroomstoring in Noordwest-Friesland.

Per saldo had de REC in 2022 te maken met 24 storingsuren, waarmee ruimschoots binnen het vergunde maximum van 60 storingsuren per jaar is gebleven. Tijdens de storingen heeft zich nagenoeg geen overlast voor de omgeving voorgedaan.

Deze storingen zorgden voor een lagere technische beschikbaarheid van de REC.

Per saldo is in 2022 een flinke stijging van de opbrengsten uit de afzet van energie bij de REC gerealiseerd door de fors gestegen energieprijzen en de hoge stoomafzet.

In juni 2022 is de rapportage gepubliceerd van het in opdracht van LTO Noord uitgevoerde biomonitoringonderzoek in 2021.

Sinds de operationele ingebruikname van de REC in 2011 worden jaarlijks metingen uitgevoerd op verschillende meetpunten in de omgeving van de REC, met als doel het vroegtijdig signaleren van mogelijk nadelige effecten van de emissies van de installatie. Voor het bepalen van de gehalten aan cadmium, kwik en PAK's worden bladgroenten gebruikt, voor het bepalen van dioxineverbindingen en dioxine-achtige PCB's wordt koemelk bemonsterd en de fluoridegehalten worden via het gras gemonitord.

De conclusie dat er geen aanwijzingen zijn gevonden dat de emissie van de REC van invloed is geweest op de kwaliteit van agrarische gewassen en producten in de omgeving van de installatie, sluit aan bij de conclusies over voorgaande jaren.

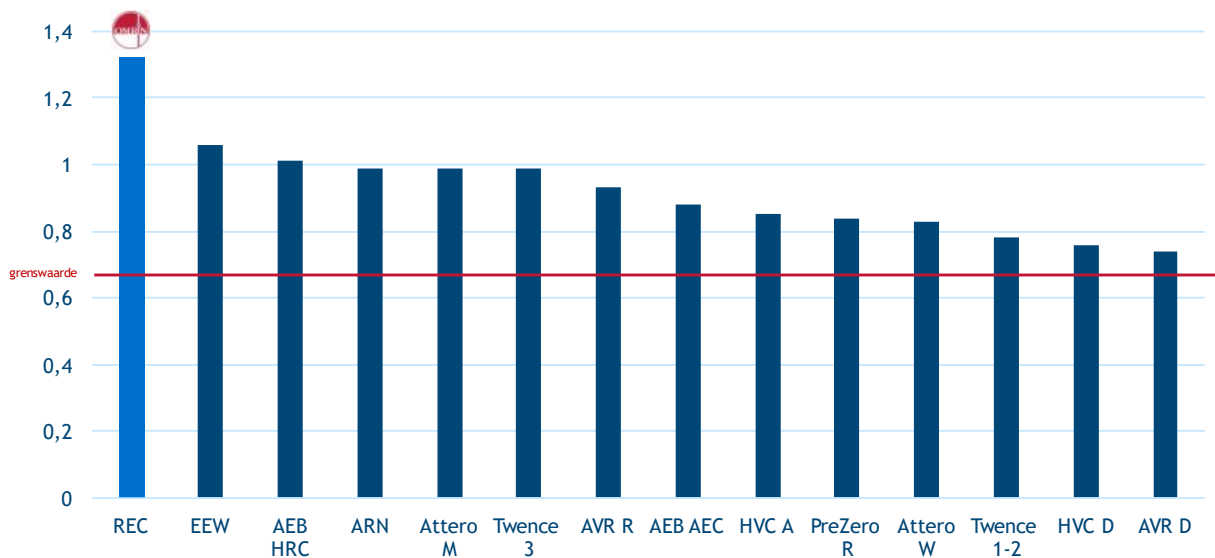
Evenals in voorgaande rapportages wordt geconstateerd dat tot dusver geen sprake is van een dalende of stijgende trend ten opzichte van de nulmeting uit 2010 (toen er nog geen sprake was van emissie van de REC).

De afvalenergiecentrales waar huishoudelijk afval wordt verbrand (AEC's) kunnen de status van 'installatie voor nuttige toepassing' krijgen - dit is de R1-status - als ze voldoende energie-efficiënt zijn. In de EU-Kaderrichtlijn afvalstoffen is vastgelegd hoe deze energie-efficiëntie precies wordt bepaald.

Het energierendement van de Nederlandse AEC's wordt regelmatig opnieuw beoordeeld.

Uit de toetsing die eind 2022 is uitgevoerd (over 2021) blijkt dat deze installaties allemaal hun R1-status behouden. Verder komt hieruit naar voren dat de R1-waarde van de REC ten opzichte van de vorige toetsing verder is gestegen tot 1,32. Daarmee blijft de REC niet alleen de afvalenergiecentrale met het hoogste energierendement in Nederland, maar onderscheidt de REC zich ook door het significante verschil ten opzichte van de andere AEC's

(bron: [https://lap3.nl/uitvoering-lap/status-avir1-d10\)/statusbepaling-avi-basis-kaderrichtlijn/](https://lap3.nl/uitvoering-lap/status-avir1-d10)/statusbepaling-avi-basis-kaderrichtlijn/)), zoals weergegeven in onderstaande grafiek:

Zoals vastgelegd in onze strategische subdoelstellingen - en rekening houdend met de doelstelling in het Klimaatakkoord om de CO₂-uitstoot in 2030 met 49% te verminderen ten opzicht van 1990 - streeft Omrin naar een CO₂-neutrale bedrijfsvoering.

In dat kader hebben we een verkennend onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden van CO₂-afvang bij de REC en de opties voor opslag en/of toepassing van de afgevangen CO₂ (CCS: Carbon Capture & Storage respectievelijk CCU: Carbon Capture & Utilization).

Complicerende factor bij het afvangen van CO₂ bij de REC is dat de hoge energie-efficiëntie van de REC ervoor zorgt dat er relatief weinig energie over is voor de exploitatie van een CO₂-afvanginstallatie. Er is een vervoltraject gestart voor het uitwerken van de mogelijkheden voor een energetisch optimale inpassing van een CO₂-afvanginstallatie, met als primaire doel het afvangen van de CO₂-uitstoot van fossiele oorsprong.

Kwaliteit, arbo, veiligheid en milieu (KAVM)

Vanaf 2022 werken we met periodieke KAVM-managementrapportages en KAVM-jaarplannen die deel uit maken van de bredere planning- en controlcyclus bij Omrin. Daarmee krijgen alle relevante KAVM-aspecten vanuit de structuur de aandacht die ze moeten hebben.

Dit laat onverlet dat wat de cultuuraspecten op KAVM-gebied betreft nog verdere stappen moeten worden gezet, in het bijzonder op gebied van veilig werken. Daarvoor leggen we de lat hoog en werken we hard aan een proactieve veiligheidscultuur. Die cultuur is een essentiële voorwaarde om zo veilig mogelijk te kunnen werken in een procesindustriële bedrijf als het onze.

Gedurende het afgelopen jaar is verder invulling gegeven aan het projectplan voor het verder versterken van de veiligheidscultuur.

Het door ons toegepaste ongevallenregistratiesysteem (OGR) voor het doen van meldingen van (bijna-)ongevallen en incidenten is qua functionaliteit verbeterd en waar nodig vereenvoudigd. Dit met als doel om een zo laagdrempelig en zo toegankelijk mogelijk systeem te hanteren, waardoor het doen van meldingen wordt vergemakkelijkt. Deze meldingen leveren cruciale informatie en inzichten in trends op over de bedrijfsveiligheid. Op basis daarvan wordt gericht actie ondernomen om de veiligheid op een zo hoog mogelijk niveau te brengen.

Met gebruikmaking van een digitaal leerportaal kunnen de operationele medewerkers deelnemen aan digitale toolboxes, waarmee het bewustzijn van de veiligheidsaspecten op de werkvloer wordt vergroot. Aan deze toolboxes is ook een app gekoppeld, die ook kan worden gebruikt voor het communiceren van korte veiligheidsboodschappen en het melden van veiligheidsincidenten.

Waar nodig zijn toepasselijke risico-inventarisaties en -evaluaties uitgevoerd en geactualiseerd. Verder zijn in het afgelopen jaar bij de verschillende bedrijfsonderdelen van Omrin inspectie- en observatierondes gehouden, met als doel het beoordelen of overeenkomstig de afgesproken werkwijze en geldende regels veilig wordt gewerkt.

Tijdens de landelijke Week van de Veiligheid, die jaarlijks wordt georganiseerd en in 2022 als thema had: *'veiligheid spreekt mij aan'*, zijn binnen Omrin met de inzet van verschillende medewerkers diverse veiligheidsthema's uitgelicht.

In het voorjaar van 2023 laten we een nieuw veiligheidscultuuronderzoek onder de medewerkers van Omrin uitvoeren. Dan moet duidelijk worden in hoeverre we de gewenste vooruitgang na het laatstgehouden onderzoek (in 2020) hebben gerealiseerd.

Omrin heeft een gecertificeerd en geïntegreerd managementsysteem voor de normen ISO 9001 (kwaliteit), ISO 14001 (milieu) en ISO 45001 (gezond en veilig werken). Hiermee worden risico's op de betreffende onderdelen geïdentificeerd en waar mogelijk voorkomen, worden restrisico's beheerst en worden (bedrijfs)processen continu verbeterd.

Certificeringsbureau Kiwa constateerde op basis van de uitgevoerde externe audit van de systemen in 2022 één kritische tekortkoming, namelijk een niet afgeronde (volledige) check op naleving van wetgeving. Na indiening van het plan van aanpak voor het oplossen van deze tekortkoming is Omrin opnieuw gecertificeerd voor ISO 9001, ISO 14001 en ISO 45001.

Eind 2022 hebben we, na een voortraject met vijf certificeringsbureau's, de keuze gemaakt voor een overstap van Kiwa naar Bureau Veritas als certificerende instelling voor Omrin in de komende jaren. We hopen hiermee onze auditprocessen op een nog hoger kwaliteitsniveau te brengen.

Naast de jaarlijkse externe audit worden volgens een vooraf bepaalde frequentie interne audits gehouden, waarbij per bedrijvengroep verschillende processen op het gebied van kwaliteit, milieu en veiligheid worden beoordeeld en geëvalueerd.

Naast de hiervoor genoemde KAVM-certificering is Omrin op het gebied van informatiebeveiliging gecertificeerd voor de norm ISO 27001. Voor Omrin is essentieel dat we uit een oogpunt van maximale gegevensbescherming voldoen aan de noodzakelijke beheersmaatregelen voor informatiebeveiliging en dat de continuïteit van onze ICT-infrastructuur (die essentieel is voor onze bedrijfsvoering) maximaal is geborgd.

Een aantrekkelijke en veilige werkplek

De impact van de groeiende krapte op de arbeidsmarkt wordt ook bij Omrin steeds duidelijker merkbaar bij het invullen van vacatures, vooral als het gaat om technisch gekwalificeerde medewerkers en chauffeurs die over de vereiste vakbekwaamheid beschikken. Daar komt bij dat ziekteverzuim en vervanging in vakantieperiodes door de relatief lage beschikbaarheid van flexibel inzetbare vakkrachten minder eenvoudig oplosbaar zijn geworden. Wij sturen daar onder andere op door eerder dan voorheen flexmedewerkers een arbeidscontract aan te bieden en tijdelijke contracten in een vast dienstverband om te zetten.

Terugkijkend op de resultaten van onze wervings- en selectietrajecten in 2022 slagen we er per saldo nog steeds goed in om voldoende professionals met de vereiste kwalificaties en vaardigheden aan te trekken. Dit vraagt een gerichte en proactieve aanpak door het breed inzetten van de mogelijkheden die social media bieden, door gebruik te maken van wervings- en selectiebureau's, door de geactualiseerde website 'Werken bij Omrin' en door de inzet van onze (ook gepensioneerde) medewerkers en onze aandeelhouders als ambassadeurs van ons bedrijf. Door de coronabepalende maatregelen moesten we de introductierondes voor nieuwe medewerkers noodgedwongen uitstellen, maar in de tweede helft van 2022 hebben we een inhaalslag gemaakt. Een keer per week, gedurende een periode van tien weken, hebben deze medewerkers tijdens een zogenoemde Tour de Omrin kennisgemaakt met de verschillende bedrijfslocaties en door hun collega's geïnformeerd over het circulaire traject van afval naar grondstof. Dit is door hen als bijzonder leerzaam en positief ervaren.

In lijn met onze strategie 2021-2024 zijn we het afgelopen jaar volop blijven werken aan het realiseren van een wendbare organisatie, waarbij de volgende aspecten centraal staan:

- taak- en mensgericht leiderschap (vanuit verbinding en vertrouwen);
- handelen in overeenstemming met de kernwaarden van Omrin (waaronder klantgericht, innovatief en professioneel);
- een soepele en vernieuwende organisatie (met continue scholing);
- een voor alle medewerkers veilig Omrin.

Veiligheid raakt niet alleen de hiervoor genoemde technisch veilig werksituatie, maar net zo belangrijk is een sociaal veilige werkomgeving.

Het afgelopen jaar is, met het oog op de inwerkingtreding van de Wet bescherming klokkenluiders, het voorbereidingstraject gestart voor het ombouwen van de bestaande integriteitsregeling bij Omrin in een nieuwe meldregeling voor (vermoedens van) integriteitschendingen en misstanden. Hierbij wordt ook voorzien in de bescherming van klokkenluiders, het instellen van een meldpunt bij Omrin en de rol van de (externe) vertrouwenspersoon.

Ook ons beleid ter voorkoming en beperking van psychosociale arbeidsbelasting is een belangrijke kapstok voor de nieuwe meldregeling. In dit PSA-beleid staan de volgende thema's centraal: pesterijen, agressie en geweld, discriminatie, seksuele intimidatie en werkdruk.

Met inzet van een programmamanager voor sociale veiligheid is een trainingsprogramma ontwikkeld en gestart voor de medewerkers die bij de uitvoering van hun werkzaamheden contacten met burgers hebben en daarbij steeds vaker aanlopen tegen agressie en geweld.

In het najaar hebben we, samen met de stichting Claim your Future (die zich richt op het vergroten van de zichtbaarheid van de kracht van jongeren en hen een stem wil geven in het realiseren van een vitale en toekomstgerichte regio), een informele bijeenkomst georganiseerd voor onze medewerkers en stagiaires tot circa 30 jaar.

In deze bijeenkomst is een probleemstelling vanuit de Omrin-organisatie gepresenteerd en zijn de deelnemers uitgedaagd om mee te denken over mogelijke oplossingen. Dit heeft bijzonder creatieve en innovatieve input opgeleverd waarmee verder aan de slag wordt gegaan.

Het verzuim bij Afvalsturing Friesland (inclusief dochterbedrijven) is in het afgelopen jaar gestegen tot 5,2% (in 2021: 3,8%). Waar in de jaren 2020 en 2021 de impact van het toen rondwarende coronavirus voor Omrin relatief beperkt bleef, kregen we in 2022 te maken met een najl-effect.

Verder was, passend in de landelijke trend, een toenemend aantal griepklachten van invloed op het verzuimcijfer.

Tenslotte was sprake van een relatief hoog percentage lang verzuim, met daarbij de kanttekening dat dit in de meeste gevallen niet-werkgerelateerd was.

Met behulp van ons vitaliteitsbeleid en het levensfasebewust inzetten van onze medewerkers geven we als bedrijf veel aandacht aan behoud van optimale inzetbaarheid, ook op lange termijn. Een preventieve aanpak staat hierbij centraal, onder andere door het aanbieden van preventief medische onderzoeken (PMO's) aan onze medewerkers en door het inzetten van onze preventie- en verzuimadviseur, de bedrijfsarts, de bedrijfsfysiotherapeut en de bedrijfsmaatschappelijk werker. De PMO's worden uitgevoerd door een extern vitaliteitsbureau en doorlopen een cyclus per bedrijfs onderdeel van Omrin. De (geanonimiseerde) groepsresultaten geven een goed beeld van (potentiële) arbeidsrisico's, op basis waarvan een plan wordt gemaakt om deze risico's te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Duurzame inzetbaarheid raakt ook de wijze waarop verzuim- en reïntegratiebeleid invulling krijgt. De afstemming tussen werknemer, bedrijfsarts, leidinggevende en verzuimadviseur - waarbij de focus op herstel en arbeidsmogelijkheden ligt - staat hierbij centraal.

Vakinhoudelijke ontwikkeling van de medewerkers door opleidingen, cursussen en trainingen is in het afgelopen jaar weer volop worden opgepakt, na de coronabeperkingen in de jaren daarvoor. We hebben een circulaire masterclass over grondstoffen ontwikkeld, waarmee medewerkers van de milieustraten gedurende een trainingsdag hun kennis over de grondstofstromen kunnen vergroten. Dit draagt ook bij aan een optimale dienstverlening aan de burgers die hun afval op de milieustraat inleveren.

In het voorjaar van 2022 is een nieuwe landelijke CAO Grondstoffen, Energie en Omgeving (GEO) overeengekomen. Deze CAO is ingegaan op 1 april 2022 en heeft een looptijd tot 1 april 2024. De gemaakte loonafspraken omvatten een loonsverhoging van 3% per 1 april 2022, van 0,5% per 1 november 2022, van 3% per 1 april 2023 en van 0,5% per 1 november 2023. Verder wordt met ingang van 2023 de eindejaarsuitkering verhoogd van 3,25% naar 3,5%.

De sterk stijgende inflatie en fors hogere energieprijzen in het afgelopen jaar hebben vanzelfsprekend ook impact op onze medewerkers. Rekening houdend met de ons ter beschikking staande mogelijkheden hebben we besloten tot het vervroegd gefaseerd uitbetalen van de resultaatafhankelijke uitkering. Verder bieden we financiële begeleiding door een extern financieel adviseur aan de medewerkers die daaraan behoefte hebben.

Essentieel onderdeel van onze integrale circulaire aanpak is het bijdragen aan de totstandkoming van een inclusieve samenleving. Met name via ons regionaal sorteercentrum (RSC) op Ecopark De Wierde (waar afgedankte elektrische en elektronische apparatuur wordt gesorteerd voor gespecialiseerde recycling elders) en de recyclewinkels en Recycle Boulevard van Omrin Estafette bieden wij zoveel mogelijk werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Verder worden binnen diverse bedrijfsonderdelen stageplaatsen voor studenten beschikbaar gesteld. Deze zijn afkomstig van technische, financiële en ICT-opleidingen op MBO-niveau en HBO-opleidingen op het gebied van communicatie, HRM, integrale veiligheidskunde, ICT, technische bedrijfskunde en milieukunde.

Ondernemingsraad

In 2022 hebben de ondernemingsraad en de algemeen directeur als bestuurder van Afvalsturing Friesland zeven overlegvergaderingen gehouden. In de eerste overlegvergadering van 2022 is zoals gebruikelijk aan de hand van de jaarplannen van de verschillende bedrijvengroepen van gedachten gewisseld over de algemene gang van zaken van de onderneming. Ook de commissaris die op voordracht van de ondernemingsraad is benoemd (de heer Wigboldus) heeft deelgenomen aan dit zogenoemde artikel 24 WOR-overleg.

In de andere overlegvergaderingen zijn onder andere aan de orde geweest de personele bezetting bij Omrin en de krapte op de arbeidsmarkt, het beleid rond werken bij extreme weersomstandigheden, risico-inventarisaties en -evaluaties, BHV-audits en BHV-opleidingsplan, de procedure voor werving en selectie van nieuwe medewerkers, de regeling voor thuiswerken, aanpassing van de reiskostenvergoeding voor woon-werkverkeer, het nieuwe systeem voor functiewaardering, sociale veiligheid en voortgang van de actiepunten uit het medewerkerbetrokkenheidsonderzoek.

Enkele leden van de ondernemingsraad participeren in de werkgroep die de nieuwe meldregeling voor integriteitschendingen en misstanden in verband met de nieuwe Wet bescherming klokkenluiders voorbereidt.

In mei 2022 is het jaarlijkse informeel overleg tussen de leden van de raad van commissarissen en de leden van de ondernemingsraad gehouden.

Verder heeft de ondernemingsraad in het afgelopen jaar een werkbezoek gebracht aan het regionaal sorteercentrum voor e-waste op Ecopark De Wierde. Onderwerpen van bespreking tijdens dit werkbezoek waren met name de verhouding tussen vaste en ingehuurde medewerkers en de arbeidsomstandigheden.

In oktober heeft de ondernemingsraad deelgenomen aan een gezamenlijk werkbezoek met de raden van commissarissen van Afvalsturing Friesland en NV Fryslân Miljeu aan het afvalbe- en verwerkingsbedrijf Twence.

Diversiteit en evenwichtige verdeling man/vrouw

Omrin wil zoveel mogelijk vanuit het brede perspectief van inclusiviteit invulling geven aan haar personele samenstelling.

Inclusie betekent bij Omrin dat iedereen volwaardig kan meedoen, ongeacht leeftijd, huidskleur, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten, levensbeschouwing, seksuele voorkeur of beperkingen. Omrin wil meewerken aan een inclusieve samenleving en daarom willen we een omgeving scheppen waar iedereen zichzelf kan zijn en zich gelijkwaardig kan ontwikkelen.

Per 1 januari 2022 is de Wet 'evenwichtiger verhouding vrouwen en mannen in het bestuur en de raad van commissarissen' in werking getreden (in de vorm van een aanpassing van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek).

Op grond van deze wetwijziging moeten de zogenoemde grote (niet-beursgenoteerde) vennootschappen - waartoe ook Afvalsturing Friesland NV behoort - streefcijfers en plannen van aanpak opstellen voor de man/vrouw-diversiteit in het bestuur en de subtop.

Omdat bij Afvalsturing Friesland één statutair bestuurder in functie is, geldt overeenkomstig de wettelijke regels dat voor het bestuur geen streefcijfer voor een evenwichtiger samenstelling kan en hoeft te worden vastgesteld.

De grote vennootschappen mogen zelf bepalen welke leidinggevende c.q. managementfuncties onder de subtop van hun bedrijf vallen. Binnen Afvalsturing Friesland wordt voor deze subtop uitgegaan van de medewerkers die binnen de groep van het strategisch management vallen. Dit zijn dertig mannen en drie vrouwen.

Wij streven er naar om uitgaande van circa 10% verloop per jaar (zo'n drie medewerkers per jaar), bij vacatures in deze groep jaarlijks steeds tenminste twee vrouwen aan te nemen en één man. Hiermee willen we toegroeien naar een evenwichtiger man/vrouw-verdeling in de subtop van Afvalsturing Friesland.

Om meer vrouwen in de (sub)top van ons bedrijf te laten instromen bij het ontstaan van vacatures, zal het wervings- en selectieproces van Omrin waar nodig worden herzien. Dit kan leiden tot aanpassingen in vormgeving en voor vrouwen uitnodigender omschrijvingen van vacaturemeldingen, maar ook tot het meer betrekken van bij Omrin werkzame vrouwen bij sollicitatieprocedures.

Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de procesindustriële aard van ons bedrijf en het imago dat daaraan verbonden is.

Wij hebben ons aangesloten bij het landelijke initiatief van de Industriecoalitie (Techniek Nederland, Bouwend Nederland, WENB, Metaalunie en FME) om het werken bij bedrijven die vallen onder deze sector aantrekkelijker te maken voor vrouwen. Dit initiatief krijgt vanaf begin 2023 concrete invulling, onder andere door te focussen op wervings- en selectieprocessen, (vrouwelijk) talent en de invloed van rolmodellen en het meten van diversiteit.

Hoofdpijnen financiële ontwikkelingen

Over 2022 is een netto concernresultaat gerealiseerd van € 7,9 miljoen. Dit betekent een forse resultaatstijging ten opzichte van 2021, toen een resultaat werd behaald van € 4,9 miljoen. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door de sterke stijging van de energieprijzen.

Ten opzichte van 2021, toen een omzet werd behaald van € 132,2 miljoen, is de omzet in 2022 met een bedrag van € 18 miljoen toegenomen tot € 150,2 miljoen.

De belangrijkste oorzaken van deze stijging zijn de hogere omzet uit de verwerking van het afval (er zijn door de toetreding van Groningen, Het Hogeland en Westerkwartier meer tonnen huishoudelijk afval verwerkt bij een hogere verwerkingscapaciteit van onze installaties), de fors hogere omzet uit energie (door de hoge energieprijzen en een grotere hoeveelheid geproduceerde energie uit het afval) en de hogere omzet uit grondstoffen (door gestegen grondstofprijzen).

Tegenover deze omzetstijging staat ook een flinke stijging van de kosten door de hoge inflatie, in het bijzonder van de personeelskosten, brandstofkosten en inkoopkosten voor elektriciteit, hulpstoffen en materialen.

In 2022 is voor de be- en verwerking van het huishoudelijk restafval een verwerkingstarief van € 68 per ton in rekening gebracht (met een uniform tarief van € 80 per ton). Daarmee waren deze tarieven gelijk aan de tarieven in 2021 en is geen indexering toegepast.

Als onderdeel van de begroting van Afvalsturing Friesland voor 2023 hebben de aandeelhouders in juni 2022 het uniform tarief voor het huishoudelijk restafval vastgesteld op een bedrag van € 82 per ton in 2023. Dit zou een stijging met € 2 per ton ten opzichte van het uniform tarief in 2022 betekenen: een stijging van € 1 tot € 69 per ton voor de verwerking en een stijging van € 1 tot € 13 per ton voor de logistiek.

Overeenkomstig de daarover met de algemene vergadering gemaakte afspraak bij de behandeling van de begroting voor 2023, is in september een aangepast tariefvoorstel voor 2023 aan de algemene vergadering voorgelegd. Op basis van actuele analyses en meer zekerheid over de energieprijzen in 2023 (en daarmee over de verwachte energieopbrengsten in 2023) was de conclusie dat er eenmalig ruimte was voor verlaging van het verwerkingstarief voor het huishoudelijk restafval.

De algemene vergadering stemde in met het voorstel voor een korting van € 10 per ton in 2023, waarmee het verwerkingstarief voor het huishoudelijk restafval in 2023 uitkomt op een bedrag van € 59 per ton in plaats van de in juni vastgestelde € 69 per ton. Dit met de kanttekening dat het in de begroting voor 2023 opgenomen meerjarenperspectief uitgangspunt blijft voor de tariefontwikkeling in de komende jaren.

Het uniform tarief voor het gft-afval bedroeg in 2022 € 76,50 per ton. Als onderdeel van de begroting voor 2023 hebben de aandeelhouders het uniform tarief voor het gft-afval voor 2023 vastgesteld op een bedrag van € 78,50. Deze verhoging met € 2 per ton vloeit voort uit een stijging van € 1 voor de logistiek en een stijging van € 1 voor de (uitbestede) verwerking.

Het tarief van de afvalstoffenbelasting over het verbranden en het storten van afval bedroeg in 2022 € 33,58 per ton. Omdat het huishoudelijk restafval bij Afvalsturing Friesland niet integraal wordt verbrand maar eerst wordt nagescheiden, betaalden de aandeelhoudende (samenwerkende) gemeenten die hun huishoudelijk restafval door Afvalsturing Friesland laten nascheiden in 2022 een toeslag van € 19,20 per ton in plaats van het hiervoor genoemde belastingtarief.

Voor onze gemeenten betekende dit een voordeel dat in 2022 is toegenomen tot een bedrag van € 14,38 per ton ten opzichte van integrale doorberekening van de afvalstoffenbelasting voor het verbranden van afval.

Het balanstotaal is per einde 2022 gedaald tot een bedrag van € 189 miljoen (in 2021: € 193 miljoen).

Deze daling is met name het gevolg van aflossing op lopende leningen.

Het positieve resultaat in 2022 resulteert in een stijging van de solvabiliteit (groepsvermogen/balanstotaal) over 2022 tot 37,1% (in 2021: 33,5%).

Om de financierbaarheid van de vennootschap op peil te houden is met de financiers afgesproken dat een deel van de verstrekte leningen een achtergesteld karakter heeft (ultimo 2022: € 5,1 miljoen) en dat dit deel van de leningen mag worden meegeteld in een aangepaste solvabiliteitsberekening ($\text{<groepsvermogen + achtergestelde leningen> / balanstotaal}$).

Per 31 december 2022 is de aangepaste solvabiliteit gestegen tot 39,8% (in 2021: 36,6%) als gevolg van het over 2022 gerealiseerde positieve resultaat. Daarmee blijft Afvalsturing Friesland ruimschoots voldoen aan de afspraak met de financiers dat deze aangepaste solvabiliteit niet onder de 20% komt.

Op basis van periodiek opgestelde liquiditeitsbegrotingen wordt beoordeeld wat de liquiditeitsbehoefte van Afvalsturing Friesland is. Aan de hand daarvan wordt eventueel financiering aange-trokken.

Voor de voorgenomen investering in een vierde vergistingstoren, waarover nog een definitief besluit moet worden genomen, worden separate financieringsafspraken met de bank gemaakt. Voor de overige investeringen in 2023 zal naar verwachting geen extra financiering nodig zijn.

Afvalsturing Friesland voert een beleid om haar renterisico's die voortkomen uit de afgesloten leningen te beperken. De hierbij gebruikte financiële instrumenten zijn er op gericht om de gevolgen van renteschommelingen beperkt te houden.

Belangrijkste risico's

De belangrijkste risico's voor de vennootschap zijn de technische beschikbaarheid van onze kapitaalintensieve installaties, de beschikbaarheid van afval en de ontwikkelingen op de energie-markt. Langdurige stilstand, onvoldoende beschikbaarheid van afval of dalende energieprijzen kunnen een grote impact hebben op het resultaat van Afvalsturing Friesland.

Door het uitvoeren van (preventieve) onderhoudsprogramma's wordt ongeplande stilstand van onze installaties zoveel mogelijk voorkomen en is de operationele beschikbaarheid zo hoog mogelijk.

De contracten van Afvalsturing Friesland voor de levering van afval hebben in de meeste gevallen een meerjarig karakter. Er is continu aandacht voor een optimale afstemming van de afvalportefeuille voor de korte en lange termijn op de capaciteit van de installaties.

Tenslotte worden de ontwikkelingen op de energiemarkt gevolgd en zijn zowel contractueel als door middel van subsidies maatregelen getroffen om de risico's van onverwachte fluctuaties te voorkomen.

Daarnaast kan sprake zijn van frauderisico's (zoals opzettelijke misleiding om onrechtmatig voordeel te behalen, het onrechtmatig onttrekken of doen toevloeien van waarden aan de vennootschap of frauduleuze financiële verslaggeving).

Afvalsturing Friesland hanteert diverse (interne) beheersingsmaatregelen om frauderisico's zoveel mogelijk uit te sluiten en te mitigeren. Hieronder vallen overkoepelende beheersmaatregelen die het risico op materiële fraude ondervangen, het toepassen van het integriteitsprotocol met inzet van een meldpunt waar onder andere niet-integer gedrag kan worden gemeld en de toepassing van functiescheiding (bij o.a. uitgaande geldstromen). Waar nodig worden maatregelen getroffen om de interne beheersing te verbeteren.

Op basis van het voorgaande kan worden gesteld dat de belangrijkste risico's beheersbaar zijn en in lijn zijn met het gewenste risicoprofiel van de onderneming.

De crisis door de oorlogssituatie in Oekraïne heeft internationaal en nationaal grote economische effecten. De impact hiervan voor Afvalsturing Friesland wordt met name zichtbaar in hogere kosten voor inkoop van materieel, diensten en materialen, hogere personeelskosten en hogere inkoopkosten voor energie, maar ook in (verdere) stijging van onze opbrengsten uit de afzet van de energie die wij uit het afval produceren. Per saldo zal dit geen nadelig effect op onze exploitatie hebben.

Relevant om in dit kader te vermelden is dat Afvalsturing Friesland geen zakelijke relaties onderhoudt met bedrijven in Oekraïne, Rusland en Wit-Rusland en geen afvalstoffen uit deze landen importeert of deelstromen voor verdere be- en verwerking naar deze landen afvoert.

Op basis van de ontwikkelingen in 2022, het positieve resultaat over 2022 en de huidige financiële positie is het risico dat niet aan verplichtingen kan worden voldaan zeer beperkt. Er zijn geen twijfels over het voortzetten van de activiteiten onder het continuïteitsbeginsel.

Ten slotte

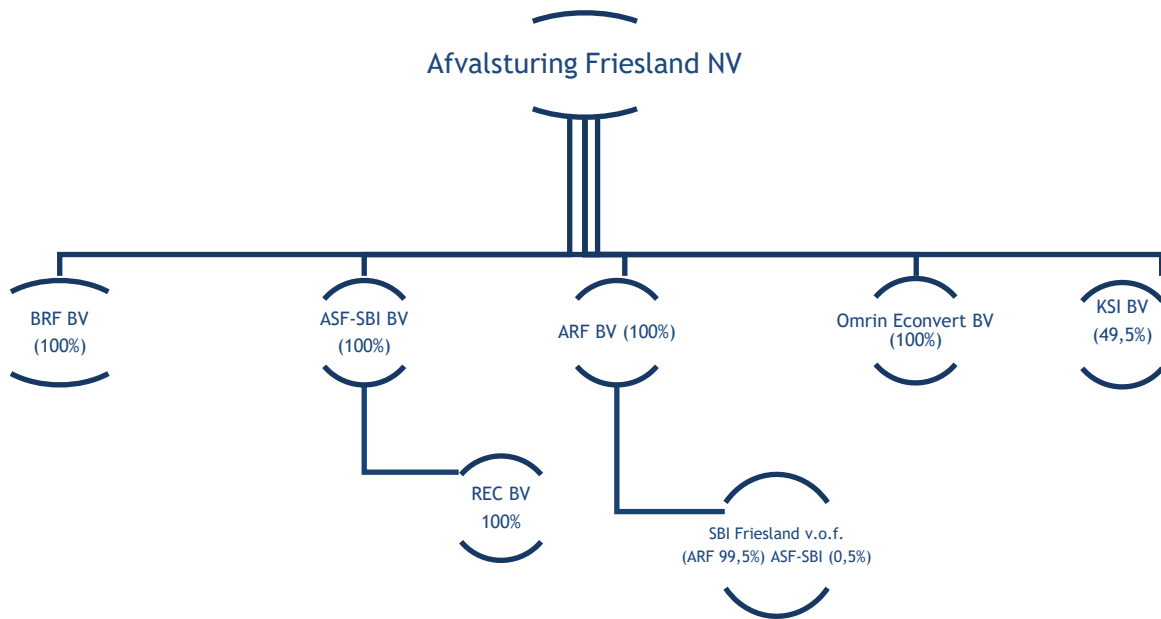
De uitkomsten van de tussentijdse update van onze strategie voor de periode 2021-2024, bevestigen dat we goed op weg zijn in het realiseren van de doelstellingen zoals we die eind 2020 hebben geformuleerd.

Ook in het afgelopen jaar was weer sprake van constructieve en toekomstgerichte samenwerking met onze aandeelhoudende (samenwerkende) gemeenten en hun vertegenwoordigers.

Samen met hen gaan we verder met het waarmaken van ons bovenliggende doel: het bouwen van circulaire (afval)ketens voor het welzijn van volgende generaties.

ir. J.W.G. Vernooij, algemeen directeur

Juridische structuur Afvalsturing Friesland NV

Kerngegevens en kengetallen

	2022	2021	2020	2019	2018
Uniforme tarieven (in €)					
Restafval	80,00	80,00	80,00	82,00	81,00
Gft-afval	76,50	75,50	63,50	62,50	61,50
Verwerkte hoeveelheden (x 1.000 ton)					
Restafval	319	296	296	269	258
Gft-afval	110	103	96	90	85
Bedrijfsafval	109	85	78	94	97
Overige categorieën afval	195	210	284	261	330
	733	694	754	714	770
Financiële kengetallen (x € 1.000)					
Omzet	150.158	132.181	126.068	115.681	106.953
Resultaat	7.870	4.936	5.176	6.536	2.026
Groepsvermogen	70.303	64.757	61.055	57.000	50.585
Balanstotalen	189.444	193.194	193.825	199.008	202.788
Aantal werknemers					
Mannen	247	232	219	204	196
Vrouwen	46	39	36	33	30

Jaarrekening

Geconsolideerde balans per 31 december 2022 na resultaatbestemming

	31 december 2022		31 december 2021	
	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000
Actief				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	155.970		161.150	
Financiële vaste activa	1.268		1.308	
		157.238		162.458
Vlottende activa				
Voorraden	1.857		1.767	
Vorderingen	29.676		28.214	
Liquide middelen	673		755	
		32.206		30.736
		189.444		193.194

Geconsolideerde balans per 31 december 2022 na resultaatbestemming

	31 december 2022		31 december 2021	
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€1.000
Passief				
Groepsvermogen				
Aandeel van de rechtspersoon in het groepsvermogen		70.303		64.757
Vorzieningen		15.169		14.938
Langlopende schulden		62.045		67.963
Kortlopende schulden		41.927		45.536
		189.444		193.194

Geconsolideerde winst- en verliesrekening 2022

	2022		2021	
	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000
Netto-omzet	150.158		132.181	
Som der bedrijfsopbrengsten		150.158		132.181
Kosten grond- en hulpstoffen	14.348		10.647	
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	53.474		51.877	
Lonen, salarissen en sociale lasten	22.885		20.281	
Afschrijvingen en waardeverminderingen	18.500		18.076	
Overige bedrijfskosten	28.886		23.404	
Som der bedrijfslasten		138.093		124.285
Bedrijfsresultaat		12.065		7.896
Financiële baten en lasten		-1.754		-1.817
Resultaat voor belastingen		10.311		6.079
Belastingen		-2.641		-1.499
Aandeel in het resultaat van niet-geconsolideerde ondernemingen		200		356
Resultaat na belastingen		7.870		4.936

Overzicht totaal resultaat

Geconsolideerd netto resultaat na belastingen toekomend aan de rechtspersoon	7.870	4.936
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen als onderdeel van het groepsvermogen	-	-
Totaal resultaat	7.870	4.936

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2022

(volgens indirecte methode)

	2022		2021	
	€1.000	€1.000	€1.000	€1.000
Bedrijfsresultaat		12.065		7.896
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen en overige waardeveranderingen		18.500		18.076
Mutaties voorzieningen		231		182
<i>Mutaties in werkkapitaal:</i>				
Mutatie vorderingen	-1.554		-1.798	
Mutatie voorraden en onderhanden werk	-90		-371	
Mutatie schulden	-2.576		4.609	
		-4.220		2.440
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		26.576		28.594
Ontvangen interest	-		-	
Betaalde interest	-1.754	-1.754	-1.817	-1.817
Ontvangen dividend				-
Betaalde winstbelasting		-1.968		-2.081
Kasstroom uit operationele activiteiten		22.854		24.696
Investerings in materiële vaste activa	-14.172		-16.119	
Desinvesterings in materiële vaste activa	852		3	
Liquidatie deelneming	229		-	
Ontvangen aflossing financiële vaste activa	11		11	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-13.080		-16.105
Ontvangsten uit uitgifte aandelen	212		15	
Ontvangsten uit langlopende leningen	7.500		-	
Aflossing langlopende schulden	-13.375		-13.589	
Mutatie rekening-courant krediet	-1.657		5.048	
Betaald dividend	-2.536		-2.648	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-9.856		-11.174
Saldo mutatie geldmiddelen		-82		-2.583
Liquide middelen vorig jaar		755		3.338
Liquide middelen dit jaar		673		755
Mutatie liquide middelen		-82		-2.583

Toelichting op de geconsolideerde balans, de geconsolideerde winst- en verliesrekening en het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Activiteiten

De activiteiten van Afvalsturing Friesland NV, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 01070263, statutair gevestigd te Leeuwarden aan de Hidalgoweg 5, en haar groepsmaatschappijen bestaan voornamelijk uit:

- taken op het gebied van de afvalverwijdering
- het bewerken en verwerken van afvalstromen.

Groepsverhoudingen

Afvalsturing Friesland NV staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen. Een overzicht van de gegevens, vereist op grond van de artikelen 2:379 en 2:414 BW, is onderstaand opgenomen:

Geconsolideerde maatschappijen

Naam	Statutaire zetel	Aandeel in het geplaatste kapitaal
◦ BRF BV	Leeuwarden	100%
◦ ASF Scheidings- en Bewerkingsinstallatie Friesland BV	Leeuwarden	100%
◦ ReststoffenEnergieCentrale BV	Leeuwarden	100%
◦ Omrin Econvert BV	Leeuwarden	100%
◦ Afvalverwerking Regio Friesland BV	De Bilt	100%
◦ Scheidings- en Bewerkingsinstallatie Friesland VOF	Oudehaske	100%

Niet-geconsolideerde deelnemingen

Naam	Statutaire zetel	Aandeel in het geplaatste kapitaal
◦ Kunststoffen Sorteert Installatie B.V.	Heerenveen	49,5 %

De 50% deelneming Afvalbeheer Noord Groningen BV is in 2022 geliquideerd.

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Afvalsturing Friesland NV zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Afvalsturing Friesland NV.

De financiële gegevens van Afvalsturing Friesland NV zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening zodat, gebruikmakend van artikel 2:402 BW, is volstaan met een verkorte winst- en-verliesrekening in de vennootschappelijke jaarrekening.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsmaatschappijen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht. De resultaten van nieuw verworven groepsmaatschappijen worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum. Op die datum worden de activa, voorzieningen en schulden gewaardeerd tegen de reële waarden. De resultaten van afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie verwerkt tot het tijdstip waarop de groepsband wordt verbroken.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden, tenzij anders wordt vermeld, plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan.

In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting op de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'.

Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

De vennootschap past hedge accounting toe op basis van generieke documentatie. De vennootschap documenteert de wijze waarop de hedgerelaties passen in de doelstellingen van het risicobeheer, de hedgestrategie en de verwachting aangaande de effectiviteit van de hedge.

Het effectieve deel van financiële derivaten die zijn toegewezen voor kostprijshedge-accounting, wordt tegen kostprijs gewaardeerd. Op iedere balansdatum wordt bepaald of er een indicatie is voor ineffectiviteit door de kritische kenmerken van het hedge-instrument en de kritische kenmerken van de afgedekte positie. In het geval dat de kritische kenmerken van het hedge-instrument en de kritische kenmerken van de afgedekte positie niet aan elkaar gelijk zijn, is dit een indicatie dat de kostprijshedge een ineffectief deel bevat. In dat geval wordt een kwantitatieve ineffectiviteitsmeting uitgevoerd door het vergelijken van de cumulatieve verandering van de reële waarde van de afgedekte positie sinds het aanwijzen van de hedge-relatie. Ineffectiviteit wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt indien en voor zover uit de kwantitatieve ineffectiviteitsmeting (cumulatief) een verlies blijkt.

Renterisico

Het renterisicobeleid heeft tot doel de renterisico's die voortkomen uit de financiering van de vennootschap te beperken en daarmee tevens de netto-rentelasten te optimaliseren. Dit beleid vertaalt zich in een gewenst profiel van vastrentende en variabelrentende posities inclusief liquide middelen.

Liquiditeitsrisico

Periodiek worden liquiditeitsbegrotingen opgesteld. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst.

In de liquiditeitsbegrotingen wordt rekening gehouden met beperkte beschikbaarheid van liquide middelen waaronder bankgaranties.

Transacties met verbonden partijen

De van betekenis zijnde transacties met aandeelhouders en gelieerde maatschappijen, en zoals omschreven in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, zijn onder normale marktvoorwaarden aangegaan.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en ontvangen investeringssubsidies. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele restwaarde. Investerings- en stortcompartimenten op Ecopark De Wierde worden naar rato van het aangeleverde tonnage in relatie tot de totale stortcapaciteit afgeschreven. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen.

Subsidies in verband met de aanschaf van materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het actief. Deze subsidies worden tijdsevenredig over de verwachte levensduur van het actief ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht.

Financiële vaste activa

De (niet-geconsolideerde) deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze waarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Afvalsturing Friesland NV. Indien er bij een deelneming sprake is van een negatief eigen vermogen en geheel of ten dele wordt ingestaan voor de schulden van de deelneming, wordt voor het aandeel in eventuele verdere verliezen een voorziening gevormd. De vorderingen op en leningen aan deelnemingen evenals de overige vorderingen worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk zijn aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorraden

Vorraden grond- en hulpstoffen, gereed product en handelsgoederen worden bij eerste waardering gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs op basis van fifo of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden. Bij de waardering van de voorraad wordt rekening gehouden met incourantheid. De voorraad gesorteerde kunststoffen wordt gewaardeerd tegen marktconforme tarieven.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste waardering tegen nominale waarde gewaardeerd, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Onder de vorderingen is een actieve belastinglatentie opgenomen. Deze actieve latentie ziet toe op voorwaartse verliescompensatie en is gewaardeerd tegen nominale waarde voor zover realisatie daarvan waarschijnlijk is.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Latente belastingverplichtingen:

Voor in de toekomst te betalen belastingbedragen uit hoofde van verschillen tussen commerciële en fiscale balanswaarderingen wordt een voorziening getroffen ter grootte van de som van deze verschillen vermenigvuldigd met het geldende belastingtarief.

Deze voorziening wordt gewaardeerd tegen het voor het komende boekjaar geldende nominale tarief.

Overige voorzieningen

Eindafwerking stortplaatsen

Voor in de toekomst te betalen bedragen in relatie tot het afdekken, afwerken en in één geval de nazorg van de door Afvalsturing Friesland beheerde stortplaatsen zijn voorzieningen gevormd. De voorziening wordt opgebouwd naar rato van het gestorte tonnage. De voorziening voor afdekken en afwerking is opgenomen tegen nominale waarde, de voorziening voor nazorg is opgenomen tegen de contante waarde tegen een disconteringsvoet van 4%.

Voorziening voor jubileumuitkeringen

Deze voorziening is getroffen voor toekomstige jubileumuitkeringen aan werknemers. De voorziening is actuarieel berekend, op basis van contante waarde van de verplichtingen uit geldende regelingen voor jubileumuitkeringen. Hierbij is rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen en ontslagkansen. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 4,5%. De (overgangs-)verplichting wordt lineair opgebouwd.

Pensioenen

De groep heeft diverse pensioenregelingen die worden gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerders, te weten een bedrijfstakpensioenfonds en een verzekeringsmaatschappij. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de “verplichting aan de pensioenuitvoerder-benadering”. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst- en verliesrekening verantwoord. Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten voor de vennootschap en worden indien van toepassing in de balans opgenomen. Ultimo 2022 (en 2021) waren er voor de groep geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

Vanaf 2023 zijn alle pensioenregelingen ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds.

De beleidsdekkingsgraad van het ABP bedraagt per 31-12-2022 118,6% (31-12-2021: 102,8%). Het ABP heeft een herstelplan opgesteld. In het herstelplan staat hoe ABP de financiële situatie in 10 jaar tijd kan herstellen.

Dit betekent dat binnen 10 jaar de vereiste 126% beleidsdekkingsgraad moet worden bereikt. Dit is in lijn met de nieuwe regels voor pensioenfondsen. Heeft ABP een lagere beleidsdekkingsgraad dan 126%, dan is sprake van een tekort. In het herstelplan staan de maatregelen die het bestuur neemt om het tekort weg te werken. Zolang de financiële situatie onvoldoende blijft, moet ABP ieder jaar een nieuw herstelplan opstellen en indienen bij DNB.

Langlopende en kortlopende schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar in rekening gebrachte diensten onder aftrek van kortingen en de over de omzet geheven belastingen.

Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht in het jaar waar de opbrengsten betrekking op hebben. Dit betreft een subsidie volgens de Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SDE).

Kosten van grond- en hulpstoffen, uitbesteed werk en andere externe kosten

Deze kosten omvatten de kostprijs van de geleverde diensten, de door derden in rekening gebrachte verwerkingskosten evenals de in rekening gebrachte afvalstoffenbelasting.

Aandeel in het resultaat van niet-geconsolideerde ondernemingen

Als resultaat van deelnemingen waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, wordt opgenomen het aan de vennootschap toekomende aandeel in het resultaat van deze deelnemingen. Dit resultaat wordt bepaald op basis van de bij Afvalsturing Friesland NV geldende grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening. De mutatie in latente belastingvorderingen en -schulden wordt hierbij eveneens in aanmerking genomen.

Kritische schattingen en veronderstellingen

De onderneming maakt schattingen en aannames omtrent de toekomst. De resulterende boekhoudkundige uitkomsten zullen, per definitie, zelden gelijk zijn aan de werkelijke resultaten. De schattingen en veronderstellingen worden regelmatig geëvalueerd en zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en overige factoren, inclusief verwachtingen van toekomstige gebeurtenissen die op grond van de omstandigheden als redelijk worden ervaren.

Bijzondere waardeverminderingen vaste activa

Minimaal eenmaal per jaar wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een individueel vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het desbetreffende actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort bepaald.

Grondslagen voor de opstelling van het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. Winstbelastingen, ontvangen en betaalde interest en ontvangen dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingprijs van verworven groepsmaatschappijen wordt opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geldmiddelen heeft plaatsgevonden. Hierbij worden geldmiddelen aanwezig in deze groepsmaatschappijen afgetrokken van de aankoopprijs.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract wordt voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde balans

Materiële vaste activa

Een overzicht van de materiële vaste activa is onderstaand opgenomen:

	Bedrijfsgebouwen en - terreinen € 1.000	Machines en installaties € 1.000	Andere bedrijfs- middelen € 1.000	Activa in uitvoering € 1.000	Totaal € 1.000
Boekwaarde per 1 januari 2022	45.991	97.489	15.875	1.795	161.150
Investeringen	4.220	8.016	785	1.151	14.172
Reclassificatie	-	1.795	-	-1.795	-
Desinvesteringen	-315	-	-537	-	-852
Afschrijvingen	-3.502	-13.450	-1.548	-	-18.500
Boekwaarde per 31 december 2022	46.394	93.850	14.575	1.151	155.970
Afschrijvingspercentages	0-20%	5-33%	5-20%	-	

In voorgaande boekjaren is bij de activering van materiële vaste activa bij de initiële investering en grote investeringsprojecten van groepsmaatschappijen rente over vreemd vermogen in aanmerking genomen.

Cumulatieve aanschafwaarde per 1 januari 2022	99.380	246.476	34.573	1.795	382.224
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2022	53.389	148.987	18.698	-	221.074
Boekwaarde per 1 januari 2022	45.991	97.489	15.875	1.795	161.150

Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december 2022	103.283	248.280	34.541	1.151	387.255
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2022	56.889	154.430	19.966	-	231.285
Boekwaarde per 31 december 2022	46.394	93.850	14.575	1.151	155.970

Financiële vaste activa

Een overzicht van de financiële vaste activa is onderstaand opgenomen:

	Niet-geconsolideerde deelnemingen € 1.000	Overige vorderingen € 1.000	Totaal € 1.000
Boekwaarde per 1 januari 2022	1.244	64	1.308
Mutaties:			
Aflossing leningen	-	-11	-11
Aandeel resultaat	200	-	200
Liquidatie deelneming	-229	-	-229
Boekwaarde per 31 december 2022	1.215	53	1.268

De overige vorderingen betreft een ultimo 2020 verstrekte lening. Het rentepercentage bedraagt 1,6%. De vordering heeft een oorspronkelijke looptijd van 7 jaar. Aflossing geschiedt lineair.

Vorraden

	31 december 2022 € 1.000	31 december 2021 € 1.000
Grond- en hulpstoffen	1.321	1.085
Gereed product en handelsgoederen	536	682
Totaal	1.857	1.767

Vorderingen

	31 december 2022	31 december 2021
		€ 1.000
Debiteuren	22.309	18.703
Participanten en deelnemingen	955	1.179
Latente belasting vorderingen	456	364
Vorderingen Belastingen	1.301	1.794
Overige vorderingen	4.326	5.850
Overlopende activa	329	324
	29.676	28.214

Op balansdatum zijn onder de debiteuren begrepen handelsvorderingen op aandeelhouders voor een bedrag van € 11.127.000 (2021: € 7.039.000) en een vordering op aandeelhouders in verband met de uitgifte van aandelen van € 0 (2021: €1.398.000).

De op de debiteuren in mindering gebrachte voorziening voor het risico van oninbaarheid bedraagt € 34.000 (2020: € 16.000).

De vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar. De latente belastingvorderingen hebben deels een verwachte looptijd langer dan een jaar.

Over de rekening-courantverhoudingen met groepsmaatschappijen wordt geen rente verrekend.

Groepsvermogen

Het verloop van het groepsvermogen is als volgt:

	31 december 2022	31 december 2021
	€ 1.000	€ 1.000
Groepsvermogen per 1 januari	64.757	61.055
Uitgifte aandelen	212	1.414
Resultaat boekjaar	7.870	4.936
Dividend	-2.536	-2.648
Mutatie aandeel derden	-	-
Groepsvermogen per 31 december	70.303	64.757

Er hebben zich geen rechtstreekse vermogensmutaties voorgedaan.

Aandeel van rechtspersoon in het groepsvermogen

Voor een toelichting op het aandeel van de rechtspersoon in het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen in de vennootschappelijke jaarrekening.

Voorzieningen

	Overige voorzieningen € 1.000
Boekwaarde per 1 januari 2022	14.938
Dotaties	320
Uitgaven	89
Vrijval	-
Boekwaarde per 31 december 2022	15.169

De overige voorzieningen betreffen in hoofdzaak de eindafwerking en nazorg van stortplaatsen. De voorzieningen zijn als langlopend te beschouwen. De overige voorzieningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31 december 2022 € 1.000	31 december 2021 € 1.000
Voorziening Weperpolder	3.468	3.420
Voorziening eindafwerking De Wierde	11.648	11.465
Voorziening jubileumuitkeringen	53	53
	15.169	14.938

De voorzieningen Weperpolder en eindafwerking De Wierde zijn gevormd om de eindafwerking evenals de daarmee gepaard gaande overige kosten van deze door Afvalsturing Friesland NV beheerde stortplaatsen te financieren. Met betrekking tot de voorziening Weperpolder is daarbij tevens rekening gehouden met de kosten van nazorg. De nazorgkosten voor de stortplaats De Wierde komen voor rekening van de provincie Fryslân.

De toekomstige verplichting voor de eindafwerking De Wierde is, zowel met betrekking tot de inhoud als totaal geschatte kosten, geraamd door een ingenieursbureau. In 2021 is deze berekening geactualiseerd op een bedrag van €17,5 miljoen. De berekening wordt periodiek getoetst en, zo mogelijk aan de hand van aanwezige/beschikbare marktinformatie. Marktprijzen fluctueren in de tijd, derhalve wordt er een bandbreedte gehanteerd met de marktprijzen die Afvalsturing Friesland NV voorhanden heeft. De huidige inschatting van Afvalsturing Friesland NV valt binnen deze gehanteerde bandbreedte. De voorziening voor afdekken en afwerking is opgenomen tegen nominale waarde.

Bij de voorziening voor nazorg Weperpolder zijn de toekomstige kosten met behulp van het zogenaamde RINAS-model geraamd en is de voorziening opgenomen tegen de contante waarde hiervan tegen een disconteringsvoet van 4%. Eens per 5 jaar wordt het RINAS-model geëvalueerd en indien nodig geactualiseerd, tenzij er aanleiding is de berekening eerder te actualiseren.

Voor toekomstige jubileumuitkeringen aan werknemers is een voorziening opgenomen. De voorziening is actuariael berekend op basis van de contante waarde van rechten op grond van aanwezige regelingen voor jubileumuitkeringen. Er is rekening gehouden met toekomstige salaristijgingen en ontslagkansen.

Langlopende schulden

	31 december 2022			31 december 2021		
	Totaal € 1.000	Looptijd > 5 jaar € 1.000	Rentevoet %	Totaal € 1.000	Looptijd > 5 jaar € 1.000	Rentevoet %
Schulden kredietinstellingen	62.045	-	1,5-2,2/ deels variabel	67.963	358	1,5-2,6 / deels variabel
Totaal	62.045	-		67.963	358	

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zijn niet begrepen in de hierboven genoemde bedragen, maar opgenomen onder de kortlopende schulden.

De langlopende schulden hebben voor € 60.516.000 betrekking op hypothecaire leningen. De rentepercentages zijn deels variabel en gekoppeld aan Euribor.

Verstreckte zekerheden

- 1^e hypotheek € 7.500.000 op de nieuwbouw van het bedrijfscomplex/industriële op De Hemrik te Leeuwarden, 40% eigen gebruik en 60% verhuur aan Fryslân Miljeu (jaarhuur).
- 1^e hypotheek ad € 209.250.000 op de percelen grond inclusief opstallen, kadestraal gemeente Harlingen, Sectie F, nummers 697, 1428, 1429, 1541, 1544, 1546 en 1547
- Scheidings- en Bewerkingsinstallatie Friesland VOF heeft een aantal leningen afgesloten. Afvalsturing Friesland NV staat er voor in dat het garantievermogen wordt gehandhaafd op een bedrag ten minste gelijk aan 25% van het gecorrigeerde balanstotaal.
- Verpanding van de huurpenningen uit hoofde van de huurinkomsten betrekking hebbend op de verhuur voor voornoemd bedrijfscomplex door Afvalsturing Friesland NV aan BV Fryslân Miljeu Bedrijfsservice en BV Fryslân Miljeu Noordwest inclusief de eventueel aan deze vordering verbonden rechten en zekerheden.
- Verpanding van de vorderingen derden en intercompany van Afvalsturing Friesland NV, ASF Scheidings- en Bewerkingsinstallatie Friesland BV en Reststoffen Energie Centrale BV.
- Verpanding van machines/inventaris en bankrekeningen van Afvalsturing Friesland NV en Reststoffen Energie Centrale BV.
- Verpanding bedrijfsinventaris en goederen SBI VOF.
- Verpanding van afval- en energiecontracten van en verzekeringsuitkeringen aan Reststoffen Energie Centrale BV en/of Afvalsturing Friesland NV (voor zover deze betrekking hebben op REC).
- Verpanding van aandelen in Reststoffen Energie Centrale BV, ASF Scheidings- en Bewerkingsinstallatie Friesland BV, Afvalverwerking Regio Friesland BV en Omrin Econvert BV.
- Pandrecht eerste rang op de gehouden aandelen in het kapitaal van Kunststoffen Sorteert Installatie BV tot meerdere zekerheid voor de volledige en behoorlijke nakoming van alle bestaande en toekomstige verplichtingen die Kunststoffen Sorteert Installatie BV heeft of zal hebben jegens haar bank, al dan niet onder voorwaarden opeisbaar, uit hoofde van de financieringsovereenkomst van Kunststoffen Sorteert Installatie BV.

Kortlopende schulden

	31 december 2022	31 december 2021
	€ 1.000	€ 1.000
Aflossing komend jaar op langlopende schulden	12.843	12.800
Schulden kredietinstellingen	3.391	5.048
Participanten en deelnemingen	537	855
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	11.595	9.857
Belastingen en premies sociale verzekeringen	8.334	7.946
Pensioenpremies	220	205
Overige schulden	5.007	8.825
	41.927	45.536

De kortlopende schulden hebben naar verwachting een looptijd korter dan een jaar.

De maximale kredietfaciliteit rekening courant bij kredietinstellingen bedraagt € 7.850.000. Deze maximale faciliteit is niet benut. De verstrekte zekerheden staan vermeld onder de toelichting op de langlopende schulden.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

- Er zijn bankgaranties afgegeven ter hoogte van € 250.000. De totale bankgarantiefaciliteit bij kredietinstellingen bedraagt € 1.700.000.
- Er zijn investeringsverplichtingen aangegaan ter hoogte van ca. € 2.278.000.
- Er zijn een bankgaranties ter hoogte van € 222.000 ontvangen met betrekking tot een investeringsproject.
- Binnen de groep bestaan fiscale eenheden. Afvalsturing Friesland NV (hoofd) en Afvalverwerking Regio Friesland BV, Bouw en Reststoffen Friesland BV en Omrin Econvert BV) vormen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting, ASF Scheidings- en Bewerkingsinstallatie Friesland BV (hoofd) en ReststoffenEnergieCentrale BV) vormen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Afvalsturing Friesland NV (hoofd), Bouw- en Reststoffen Friesland BV en ReststoffenEnergieCentrale BV vormen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Iedere vennootschap in de fiscale eenheid is hoofdelijk aansprakelijk voor de door de combinatie verschuldigde vennootschapsbelasting en omzetbelasting.
- Verschillende groepsmaatschappijen zijn operationele leaseverplichtingen aangegaan ten behoeve van personenauto's. De maximale looptijd van deze contracten is 5 jaar. Van de jaarverplichting heeft € 232.000 een contractuele looptijd korter dan 1 jaar en € 315.000 een contractuele looptijd tussen de 1 en 5 jaar.
- Afvalsturing Friesland N.V. is op basis van de B3-status risicodragers ten aanzien van de WW. Voor de overige juridische entiteiten in de groep is dit niet van toepassing.
- Er is een garantie afgegeven aan een energiebedrijf op grond waarvan Afvalsturing Friesland NV garant staat voor de schulden van REC BV jegens het energiebedrijf. Het bedrag van de garantie is onbeperkt.
- Er is een onherroepelijke en onvoorwaardelijke borgstelling afgegeven voor 15/45 deel van de op enige moment uitstaande verplichting uit hoofde van de financieringsovereenkomst van Kunststoffen Sorteert Installatie BV. Het bedrag waarvoor deze borgstelling kan worden aangesproken zal nimmer meer bedragen dan € 7.500.000.

Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Netto-omzet

De netto-omzet (geheel in Nederland gerealiseerd) kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
	€ 1.000	€ 1.000
Afvalverwerking	68.321	63.487
Energie en grondstoffen	72.074	58.388
Overig	9.763	10.306
	150.158	132.181

Van de omzet Energie en grondstoffen heeft € 1.700,- betrekking op de Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SDE).

Kosten van grond- en hulpstoffen

	2022	2021
	€ 1.000	€ 1.000
Inkoop energie	7.433	4.680
Inkoop overig	6.915	5.967
	14.348	10.647

Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten

	2022	2021
	€ 1.000	€ 1.000
Verwerkingskosten	39.198	38.549
Inhuur transport	7.613	6.955
Inhuur personeel	6.663	6.373
	53.474	51.877

Lonen, salarissen en sociale lasten

	2022	2021
	€ 1.000	€ 1.000
Lonen en salarissen	17.919	15.805
Sociale lasten	2.329	2.054
Pensioenlasten	2.637	2.422
	22.885	20.281

Het gemiddeld aantal werknemers (fte) gedurende het jaar bedroeg (allen in Nederland):

	2022	2021
	fte	fte
Afvalverwerking en energieproductie	147	143
Overige en ondersteunende activiteiten	118	104
	265	247

Overige bedrijfskosten

	2022	2021
	€ 1.000	€ 1.000
Onderhoud installaties	10.244	8.773
Huisvestingskosten	4.372	3.483
Transportkosten	3.292	1.729
Overige personeelskosten	1.860	1.968
Overige bedrijfskosten	9.118	7.451
	28.886	23.404

Aandeel in resultaat van niet-geconsolideerde ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Dit betreft het aandeel in het resultaat van de vennootschappen waarin wordt deelgenomen.

Financiële baten en lasten

	2022	2021
	€ 1.000	€ 1.000
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	-	-
Rentelasten en soortgelijke kosten	-1.754	-1.817
	-1.754	-1.817

Belastingen

In de post belastingen is tevens de mutatie in de latente belastingverplichtingen begrepen. Doordat gebruik gemaakt wordt van fiscale faciliteiten zoals de Energie Investeringsaftrek, ontstaan permanente verschillen in resultaatsbepaling en belastingdruk.

De nominale belastingdruk bedraagt ca 25,6%.

Overige toelichtingen

Honorarium accountantsorganisatie Deloitte

Het honorarium (ex art. 2:382a BW) voor de accountantsorganisatie inzake het onderzoek van de jaarrekening 2022 bedraagt € 122.500 (2021: € 112.500), het honorarium inzake overige controleopdrachten 2022 bedraagt € 3.750 (2021: €3.750), het honorarium inzake adviesdiensten op fiscaal terrein bedraagt nihil (2021: nihil).

Bezoldiging van bestuurder en commissarissen

Voor de bezoldiging van commissarissen van de rechtspersoon kwam in 2022 een bedrag van € 113.000 (2021: € 93.500) ten laste van de vennootschap en haar dochter- of groepsmaatschappijen. Op grond van artikel 383.1 titel 9 BW2 blijft de vermelding bezoldiging bestuurder achterwege. Met inachtneming van deze regeling blijft de opgave die herleid kan worden tot een enkele natuurlijke persoon, achterwege.

Leningen (alsmede voorschotten en garanties) voor bestuurder en commissarissen

Het per 31 december 2022 uitstaande bedrag aan leningen (alsmede voorschotten en garanties) ten behoeve van de bestuurder en commissarissen was nihil (2021: nihil).

Vennootschappelijke balans per 31 december 2022 na resultaatbestemming

	31 december 2022		31 december 2021	
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Actief				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	34.168		32.059	
Financiële vaste activa	54.409		53.508	
		88.577		85.567
Vlottende activa				
Vorraden	911		829	
Vorderingen	21.465		26.366	
Liquide middelen	21		23	
		22.397		27.218
		110.974		112.785

Vennootschappelijke balans per 31 december 2022 na resultaatbestemming

	31 december 2022		31 december 2021	
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Passief				
Eigen vermogen				
Gepaatst kapitaal	1.958		1.938	
Agio	1.776		1.584	
Wettelijke en statutaire reserves	1.236		1.055	
Overige reserves	63.236		57.644	
Voorgesteld dividend over boekjaar	2.097		2.536	
		70.303		64.757
Voorzieningen		15.169		14.938
Langlopende schulden		8.210		10.048
Kortlopende schulden		17.292		23.042
		110.974		112.785

Vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2022

	2022	2021
	€ 1.000	€ 1.000
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen na belastingen	9.232	4.835
Overige baten en lasten na belastingen	-1.362	101
Resultaat na belastingen	7.870	4.936

Toelichting op de vennootschappelijke balans en winst- en verliesrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede voor de toelichting op de onderscheiden activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

De vennootschappelijke winst- en verliesrekening is op grond van artikel 2:402 BW in beknopte vorm weergegeven.

Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige balans

Materiële vaste activa

Een overzicht van de materiële vaste activa is onderstaand opgenomen:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen € 1.000	Machines en installaties € 1.000	Andere bedrijfsmiddelen € 1.000	Activa in uitvoering €1.000	Totaal € 1.000
Boekwaarde per 1 januari 2022	23.072	8.098	889	-	32.059
Investerings	4.064	1.823	467	-	6.354
Reclassificatie	-	-	-	-	-
Desinvesteringen	-315	-	-	-	-315
Afschrijvingen	-2.163	-1.379	-388	-	-3.930
Boekwaarde per 31 december 2022	24.658	8.542	968	-	34.168
Afschrijvingspercentages	0-20%	7-33%	10-20%		
Cumulatieve aanschafwaarde per 1 januari 2021	62.307	24.751	6.047	-	93.105
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2021	39.235	16.653	5.158	-	61.046
Boekwaarde per 1 januari 2022	23.072	8.098	889	-	32.059
Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december 2022	66.054	26.376	6.233	-	98.663
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2022	41.396	17.834	5.265	-	64.495
Boekwaarde per 31 december 2022	24.658	8.542	968	-	34.168

Financiële vaste activa

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022 € 1.000	2021 € 1.000
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	45.641	37.200
Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	1.215	1.244
Vorderingen op groepsmaatschappijen	7.500	15.000
Overige vorderingen	53	64
	54.409	53.508

Het verloop van de deelnemingen is als volgt:

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen € 1.000	Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen € 1.000
Boekwaarde per 1 januari 2022	37.200	1.244
Resultaat deelnemingen	9.031	200
Liquidatie deelneming	-	-229
Dividend	-590	-
Boekwaarde per 31 december 2022	45.641	1.215

Het verloop van de vorderingen kan als volgt worden gespecificeerd:

	Vorderingen op groeps- maatschappijen € 1.000	Overige vorderingen €1.000
Boekwaarde per 1 januari 2022	15.000	64
Verstrekkings	-	-
Aflossingen	-7.500	-11
Boekwaarde per 31 december 2022	7.500	53

De vordering op groepsmaatschappijen betreft een achtergestelde vordering op de totale financiering van een groepsmaatschappij. Het rentepercentage bedroeg 3%.

De overige vordering betreft een ultimo 2020 verstrekte lening. Het rentepercentage bedraagt 1,6%. De vordering heeft een oorspronkelijke looptijd van 7 jaar. Aflossing geschiedt lineair.

Vorderingen

	31 december 2022	31 december 2021
	€ 1.000	€ 1.000
Debiteuren	14.673	12.094
Groepsmaatschappijen	4.961	12.805
Participanten en deelnemingen	413	785
Belastingen	1.221	611
Overige vorderingen	197	71
	21.465	26.366

Op balansdatum zijn onder de debiteuren begrepen handelsvorderingen op aandeelhouders voor een bedrag van € 11.113.000 (2021: € 7.010.000) en een vordering op aandeelhouders in verband met de uitgifte van aandelen van € 0 (2021: €1.398.000).

De op de debiteuren in mindering gebrachte voorziening voor het risico van oninbaarheid bedraagt € 34.000 (2021: € 16.000).

Over de rekening-courantverhoudingen met groepsmaatschappijen wordt geen rente verrekend.

Eigen vermogen

Geplaatst kapitaal

Het geplaatst kapitaal van de vennootschap bedraagt € 1.937.700 verdeeld in 3.001 gewone aandelen A van € 450 per stuk en in 1.350 gewone aandelen B.

Het totaal aantal geplaatste gewone aandelen A is 3.001. Hiervan is 1 aandeel in handen van de gemeenschappelijke regeling OLAF en zijn de overige 3.000 aandelen in handen van de Friese gemeenten.

Ook zijn er 1.350 gewone aandelen B geplaatst. Deze aandelen zijn in handen van de gemeenten Putten, Ermelo, Oldebroek, Elburg, Nunspeet, Harderwijk, Eemsdelta, Westerwolde, Groningen, Het Hogeland en Westerkwartier en de N.V. Irado (is eigendom van de gemeenten Schiedam, Vlaardingen Capelle aan den IJssel, Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk) en vanaf 2022 de gemeente Aalsmeer.

Het verloop van het geplaatst kapitaal is als volgt:

	2022	2021
	€ 1.000	€ 1.000
Geplaatst kapitaal per 1 januari	1.938	1.728
Uitgifte aandelen	20	210
Geplaatst kapitaal per 31 december	1.958	1.938

Het geplaatst kapitaal is volledig gestort.

Agio

De post agio kan als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
	€ 1.000	€ 1.000
Agio op aandelen A	380	380
Agio op aandelen B	1.396	1.204
Agio per 31 december	1.776	1.584

Wettelijke en statutaire reserves

Het verloop van de post wettelijke en statutaire reserves is als volgt:

	Ingehouden winst deelnemingen € 1.000	Euro-reserve € 1.000	Totaal € 1.000
Stand per 1 januari 2021	688	11	699
Mutaties:			
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen (minus uitkeringen)	356	-	356
Stand per 31 december 2021	1.044	11	1.055
Stand per 1 januari 2022	1.044	11	1.055
Mutaties:			
Liquidatie deelneming	-19	-	-19
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen (minus uitkeringen)	200	-	200
Stand per 31 december 2022	1.225	11	1.236

Overige reserves

Het verloop van de post overige reserves is als volgt:

	2022	2021
	€ 1.000	€ 1.000
Overige reserves per 1 januari	57.644	55.600
Resultaat boekjaar	7.870	4.936
Voorgesteld dividend A	-1.446	-1.768
Voorgesteld dividend B	-651	-768
Mutatie ten koste van wettelijke reserves	-181	-356
Overige reserves per 31 december	63.236	57.644

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	Overige reserves Aandelen A	Overige reserves Aandelen B
	€ 1.000	€ 1.000
Boekwaarde per 1 januari 2022	52.074	5.570
Resultaat boekjaar	5.428	2.442
Voorgesteld dividend A	-1.446	-
Voorgesteld dividend B	-	-651
Mutatie ten koste van wettelijke reserve	-125	-56
Boekwaarde per 31 december 2022	55.931	7.305

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2022

De directie stelt met goedkeuring van de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering voor van het resultaat over het boekjaar 2022 ten bedrage van € 7.870.000 een bedrag van € 95.000 als primair dividend aandelen A en € 43.000 als primair dividend B uit te keren conform het bepaalde in artikel 24 lid 3 van de statuten, een bedrag van €1.351.000 als aanvullend dividend aandelen A en € 608.000 als aanvullend dividend aandelen B uit te keren in afwijking op het bepaalde artikel 24 lid 5 van de statuten. Voorgesteld wordt het resterende gedeelte van het resultaat ten gunste van de overige reserves A en B te brengen.

Dit voorstel is al in de jaarrekening verwerkt met dien verstande dat het voorgestelde dividend nog niet als schuld is opgenomen, maar nog steeds onderdeel uitmaakt van het eigen vermogen.

Resultaatbestemming voorgaand boekjaar 2021

De jaarrekening 2021 is vastgesteld door de Algemene Vergadering op 22 april 2022. De resultaatsbestemming is vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

Langlopende schulden

	31 december 2022			31 december 2021		
	Totaal € 1.000	Looptijd > 5 jaar € 1.000	Rentevoet %	Totaal € 1.000	Looptijd > 5 jaar € 1.000	Rentevoet %
Schulden kredietinstellingen	8.210	-	1,83-2,24/ deels variabel	10.048	-	1,83-2,60/ deels variabel

De rentepercentages zijn deels variabel en gekoppeld aan Euribor.

Verstreckte zekerheden

De verstreckte zekerheden zijn mede begrepen in de verstreckte zekerheden zoals vermeld in de toelichting op de geconsolideerde balans.

Kortlopende schulden

	31 december 2022	31 december 2021
	€ 1.000	€ 1.000
Aflossing komend jaar op langlopende schulden	1.763	2.363
Kredietinstellingen	3.391	5.048
Schulden aan groepsmaatschappijen	746	2.881
Schulden aan deelnemingen	-	26
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	5.532	5.736
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.493	5.337
Pensioenpremies	170	157
Overige schulden en overlopende passiva	1.197	1.494
	17.292	23.042

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Deze rechten en verplichtingen zijn mede begrepen in de niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen zoals vermeld in de toelichting op de geconsolideerde balans.

Toelichting op de onderscheiden posten van de winst- en verliesrekening

Het gemiddeld aantal werknemers (fte) gedurende het jaar bedroeg 151 (2021: 141 fte).

Honorarium accountantsorganisatie

Het honorarium (ex art. 2:382a BW) voor de accountantsorganisatie inzake het onderzoek van de jaarrekening en fiscale adviezen is opgenomen in de opgave in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Ondertekening van de jaarrekening

Leeuwarden, 17 maart 2023

Statutair directeur:

Raad van Commissarissen:

_____ dhr. J.W.G. Vernooij

_____ dhr. P. den Oudsten
pres.-commissaris

_____ dhr. J.G. Bonnema

_____ dhr. D. Hoogendoorn

_____ mw. M.A.J. Jager-Wöltgens

_____ dhr. R.A.M. Karsmakers

_____ mw. B. Vlieger-Ruitenbergh

_____ dhr. J.E. Wigboldus

Overige gegevens

Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat

In artikel 24 van de statuten van de vennootschap staat het volgende opgenomen betreffende de resultaatbestemming:

- lid 1 De algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door de vaststelling van de jaarrekening is bepaald, met inachtneming van het bepaalde in het voorgaande artikel en het hierna in dit artikel bepaalde.
- lid 2 De vennootschap kan aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover het eigen vermogen groter is dan het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden. Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is. Op aandelen wordt geen winst ten behoeve van de vennootschap uitgekeerd. Bij de berekening van de winstverdeling tellen de aandelen die de vennootschap in haar eigen kapitaal houdt niet mede, tenzij deze aandelen belast zijn met vruchtgebruik of daarvan met medewerking van de vennootschap certificaten zijn uitgegeven. De vennootschap mag tussentijds slechts uitkeringen doen, indien aan het vereiste als vermeld in de eerste zin van dit lid is voldaan blijktens een tussentijdse vermogensopstelling als bedoeld in artikel 2:105 lid 4 Burgerlijk Wetboek.
- lid 3 Van de winst wordt met inachtneming van het in de vorige leden bepaalde aan zowel de houders van aandelen A als de houders van aandelen B een primair dividend toegekend van zeven procent (7%) over het nominaal bedrag van hun aandelen of zoveel minder als het beschikbare bedrag toelaat. Op elk aandeel wordt een gelijk bedrag uitgekeerd.
- lid 4 Voor zover het eigen vermogen van de vennootschap minder dan vijftientwintig procent (25%) van het balanstotaal van de vennootschap bedraagt, wordt het na toepassing van lid 3 resterende gedeelte van de winst gereserveerd, totdat het eigen vermogen van de vennootschap vijftientwintig procent (25%) van het balanstotaal van de vennootschap bedraagt, waarbij het te reserveren bedrag naar rato van het aantal geplaatste aandelen A en aandelen B wordt toegevoegd aan de winstreserve A en de winstreserve B.
- lid 5 Indien en voor zover het eigen vermogen van de vennootschap - het bepaalde in lid 3 en lid 4 in aanmerking genomen - vijftientwintig procent (25%) of meer doch minder dan vijfendertig procent (35%) van het balanstotaal van de vennootschap bedraagt dan wel zou bedragen, wordt het na toepassing van genoemde leden resterende gedeelte van de winst, ten minste de helft toegevoegd aan de winstreserve A en de winstreserve B, zulks naar rato van het aantal geplaatste aandelen A en aandelen B en totdat het eigen vermogen van de vennootschap vijfendertig procent (35%) van het balanstotaal van de vennootschap bedraagt. De resterende winst kan worden uitgekeerd aan de houders van de aandelen A en aandelen B, alsdan overeenkomstig een daartoe genomen besluit van de algemene vergadering.

- lid 6 Indien en voor zover het eigen vermogen van de vennootschap - het bepaalde in lid 3 tot en met lid 5 in aanmerking genomen - vijfendertig procent (35%) of meer van het balanstotaal van de vennootschap bedraagt dan wel zou bedragen, kan de resterende winst of een deel daarvan worden uitgekeerd aan de houders van aandelen A en aandelen B, zulks naar rato van het aantal geplaatste aandelen A en aandelen B, alsdan overeenkomstig een daartoe genomen besluit van de algemene vergadering. Indien en voor zover de algemene vergadering besluit de resterende winst of een deel daarvan niet uit te keren, wordt het betreffende gedeelte van de winst toegevoegd aan de winstreserve A en de winstreserve B, zulks naar rato van het aantal geplaatste aandelen A en aandelen B.
- lid 7 Geen verliezen zullen ten laste van de reserves A en reserves B worden gebracht, tenzij het verliezen betreft die niet uit een reserve - niet zijnde de reserves A en reserves B- bestreden of op andere wijze gedelgd kunnen worden en de algemene vergadering besluit verliezen af te boeken van het saldo van de betrokken reserves.
Verliezen worden, indien en zover zulks mogelijk is, van de reserves A en B afgeboekt naar verhouding van het aantal geplaatste aandelen A en B ten tijde van het besluit tot afboeking. Aandelen die ingevolge lid 2 niet meetellen bij de berekening van de winstverdeling tellen hierbij niet mee. Binnen de reserves A respectievelijk B vindt eerst afboeking plaats ten laste van de winstreserve en indien nodig hierna van de agioreserve. Indien de volledige reserves B mochten zijn afgeboekt, zal een resterend verlies ten laste van de reserves A worden gebracht en vice versa.
- lid 8 Indien een afboeking, als in het vorige lid bedoeld, ten laste van één of beide bedoelde reserves heeft plaatsgevonden, zullen in volgende jaren behaalde winsten allereerst worden bestemd tot aanzuivering van het bedrag, dat van deze reserves werd afgeboekt, zulks in verhouding van de grootte van de afgeboekte bedragen.
Indien evenwel op grond van het bepaalde in de laatste zin van lid 7 een meer dan evenredige afboeking heeft plaatsgevonden, zal het meer dan evenredig afgeboekte bedrag bij voorrang worden aangezuiverd.
- lid 9 Ten laste van door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd indien en voor zover de wet dat toestaat.
- lid 10 Indien blijkens de vastgestelde winst- en verliesrekening over enig jaar verlies is geleden, hetwelk niet uit een reserve kan worden bestreden of op andere wijze gedelgd wordt, geschiedt in de volgende jaren geen winstuitkering zolang zodanig verlies niet is aangezuiverd.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen verklaring.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de aandeelhouders en de raad van commissarissen van Afvalsturing Friesland N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Afvalsturing Friesland N.V. te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Afvalsturing Friesland N.V. op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2022.
2. De geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2022.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Afvalsturing Friesland N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controle-aanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne-beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne-beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van commissarissen toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk 2 van het jaarverslag, waarin het bestuur een fraudeparagraaf heeft opgenomen. Wij constateren dat het bestuur niet beschikt over een actuele geformaliseerde frauderisicoanalyse.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne-beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne-beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Risico	Werkzaamheden
<p>Het bestuur is in de unieke situatie om fraude te plegen, omdat deze in staat is om direct of indirect de financiële administratie te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen, aangezien het interne-beheersingsmaatregelen kan doorbreken die anders effectief werken,</p> <p>Het doorbreken van interne-beheersingsmaatregelen door het bestuur kan bij meerdere jaarrekening-posten tot uitdrukking komen, zoals in schattingsposten. Ook het bepalen van de hoogte van bezoldigingen of bonussen kan hieronder vallen,</p>	<p>Wij hebben de volgende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd gericht op het risico van het doorbreken van interne-beheersingsmaatregelen door het bestuur:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het evalueren van de in het boekjaar verwerkte journaalboekingen of deze elementen bevatten die kunnen duiden op fraude en/of manipulatie van de financiële administratie,• Het evalueren van de oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur bij het maken van de in de jaarrekening opgenomen schattingen zoals de waardering van de voorzieningen.• Het identificeren en indien van toepassing beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering van Afvalsturing Friesland N.V.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur.

Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controle-aanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op de entiteit onder meer door inlichtingen in te winnen bij het bestuur en het lezen van notulen.

Voor zover materieel voor de gerelateerde jaarrekening, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met het feit dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de volgende wet- en regelgeving overwogen: naleving van het (vennootschaps)belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving, de vereisten in het kader van Titel 9 van Boek 2 BW aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de jaarrekening.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de jaarrekening.

Daarnaast is Afvalsturing Friesland N.V. onderworpen aan overige wet- en regelgeving waarvan de gevolgen van niet-naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de jaarrekening, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken.

Gezien de aard van de activiteiten van Afvalsturing Friesland N.V. en de complexiteit van milieu- en overige overheidsvoorschriften bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van een entiteit, voor de mogelijkheid van een entiteit om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang (bijv. het naleven van de voorwaarden van een vergunning voor het uitvoeren van een activiteit, of het naleven van regelgeving betreffende het milieu); niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de jaarrekening. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening, zijn beperkt tot (i) het management vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controle-aanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- Overwogen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben door het analyseren van de huidige en geprognosticeerde financiële positie van de entiteit, waaronder de controle van de liquiditeit per balansdatum en de analyse van het budget en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. Het bestuur heeft hierbij onder andere aandacht besteed aan de actuele ontwikkelingen en de invloed hiervan op de entiteit.

- Nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's),
- Evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen voor de periode van twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekeningrekening rekening houdend met ontwikkelingen in de branche zoals de stijgende grondstof- en energieprijzen en onze kennis uit de controle.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd, inclusief het voldoen aan relevante convenanten,
- Inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Bericht van de raad van commissarissen aan de Algemene Vergadering.
- Verslag van de directie.
- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bericht van de raad van commissarissen aan de Algemene Vergadering en verslag van de directie, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan,
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven,
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leeuwarden, 17 maart 2023

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. M.T. van Opzeeland RA